25. ROČNÍK / ÉVFOLYAM

VEĽKOÚĽANSKÝ OBZOR

Noviny obyvateľov Veľkých Úľan

2. číslo 25. ročník – Jún – 2021

NAGYFÖDÉMESI LÁTHATÁR

Nagyfödémes lakosainak lapja

2. szám 25. évfolyam – 2021 – Június

BUĎME HRDÍ NA SVOJU OBEC

Životné jubileum je vždy vhodnou príležitosťou na oslavu ako aj na to, aby sme sa na okamžik zastavili, zamysleli, bilancovali, ale aj popremýšľali o budúcnosti. Výročie obce je sviatkom a dôvodom uvedomiť si spolupatričnosť k miestu, ktoré sme zdedili po našich predkoch, a ktoré odkážeme budúcim generáciám.

800. výročie prvej písomnej zmienky o našej obci vnímame ako nevšednú historickú udalosť. Generácie, ktoré tu žili pred nami usilovne budovali svoju existenciu a zveľaďovali svoju obec. Dnes sa usilujeme konať podobne. Vieme, že jediná cesta, ktorá vedie k úspechu je cesta spolupráce, spoločného záujmu, vzájomnej pomoci a solidarity. To sú hodnoty, pre ktoré sa oplatí žiť a pracovať v prospech obce, kde žijeme. Záleží len na nás, na nás všetkých, ako budeme svoju obec zveľaďovať a chrániť.

Určite si už každý z Vás všimol, že od Veľkej noci vítajú každého milého občana či návštevníka našej obce včielky s číslom 800. Sú symbolom húževnatosti a pracovitosti našich predkov ako aj terajších obyvateľov obce. A budú nám to pripomínať po celý rok.

Pri príležitosti tohto nevšedného jubilea pripravila obecná samospráva v spolupráci s inštitúciami a spoločenskými organizáciami obce celý rad podujatí. Naša oslava 800. výročia prvej písomnej zmienky bude trvať 8 dní. Súčasťou týchto osláv budú aj XXV. Obecné dni a XV. Festival na Matúšovej zemi. Toto nevšedné jubileum využijeme aj na to, aby sme ocenili našich zaslúžilých obyvateľov a poďakovali sa im za ich prácu v prospech obce Veľké Úľany. Podrobný program osláv nájdete na 24. a 25. strane našich obecných novín. Do jednotlivých podujatí budú zapojené naše deti, športovci, nadšení kultúrni pracovníci, zamestnanci jednotlivých inštitúcií, členovia spoločenských organizácií. Pevne verím, že každý

(pokračovanie na strane 3)

LEGYÜNK BÜSZKÉK KÖZSÉGÜNKRE

Egy-egy életjubileum mindig jó alkalom az ünneplésre, arra, hogy egy pillanatra megálljunk, visszatekintsünk a múltba, értékeljünk, és gondolkodjunk el a jövőről. Egy község jubileuma lehetőséget ad arra, hogy kifejezzük kötődésünket ahhoz a helyhez, amelyet elődeinktől örököltünk, és majd mi is átadjuk a jövő generációjának.

Községünk első írásos említésének 800. évfordulóját nem mindennapi történelmi eseményként éljük meg. Az előttünk itt élő generációk szorgos munkával teremtették meg a kellő életfeltételeket és fejlesztették a községet. Napjainkban mi is hasonlóan cselekszünk. Tudjuk, hogy a sikerhez vezető egyetlen út az együttműködés, a közös érdek, a kölcsönös segítség és a szolidaritás útja. Ezek azok az értékek, amelyekért érdemes a község fejlődésének érdekében élni és dolgozni. Csakis rajtunk, mindannyiunkon múlik, hogyan óvjuk és virágoztatjuk fel községünket.

Már bizonyára mindenki észrevette, hogy a húsvéti ünnepek óta minden kedves lakosunkat és az idelátogató vendégeket is 800-as számot tartó méhecskék köszöntenek. Ezek a méhecskék elődeink és a község jelenlegi lakosainak kitartását és szorgalmát szimbolizálják, amire az egész év folyamán emlékeztetnek majd.

A jelentős jubileum kapcsán községünk önkormányzata, a helyi intézményekkel és tömegszervezetekkel karöltve egy tartalmas rendezvénysorozatot készített. Községünk első írásos említésének 800. évfordulójának ünnepségsorozata nyolc napon át tart majd, ami magába foglalja a XXV. Falunapok és a XV. Mátyusföldi Fesztivál rendezvényeit is. A nem mindennapi jubileum alkalmat ad arra is, hogy értékeljük és megköszönjük azon polgáraink munkáját, akik az elmúlt években sokat tettek Nagyfödémes község érdekében. Az ünnepségsorozat pontos műsora lapunk 24. és 25. oldalán található. Az egyes rendezvényekbe bekapcsolódnak a gyerekek, a sportolók, a lelkes kultúrosok, az intézmények dolgozói és a tömegszervezetek tagjai. Bízom benne, hogy

(folytatás a 3. oldalon)

PRVÉ FARMÁRSKE TRHY V NAŠEJ OBCI

Dňa 15. mája sa uskutočnilo v našej obci jedno nové podujatie. Prvýkrát sa zorganizovali farmárske trhy v priestoroch jazdeckého areálu. Tento vynikajúci priestor odteraz nebude slúžiť len raz ročne na organizovanie jazdeckých pretekov, poprípade na nejaké zriedkavé podujatia, ale každý mesiac poskytne príležitosť miestnym hospodárom ako aj výrobcom okolitých dedín na predaj vlastných produktov. Podľa plánov sa táto nová atrakcia uskutoční každý mesiac v tretiu sobotu. Organizátori boli spokojní s účasťou predávajúcich, veď svoje produkty, výrobky ponúkalo skoro 60 prvovýrobcov. Bolo tu všetko, čerstvá zelenina a ovocie, rôzne sadenice, kvety, kríky, mäsiarske výrobky, syry, zákusky, štrúdľa, rôzne ručne vyrobené produkty. Všetky sa nedajú ani spomenúť. K úspechu vo veľkom prispelo aj nadšenie Márie Királyovej, ktorá bola poverená zorganizovaním farmárskych trhov. Je jej srdcovou záležitosťou, aby boli farmárske trhy čo najpopulárnejšie.

Organizátori dúfajú, že na ďalších trhoch sa stretnú s viacerými miestnymi predavačmi, ako aj v to, že aj miestni obyvatelia budú radi navštevovať toto nové podujatie, a tak sa tzv. lesopark znovu stane dejiskom spoločenského života obce.

Pre tých, ktorí možno nevedeli navštíviť 1. farmárske trhy, ponúkame našu fotoreportáž.

Alžbeta Prágaiová

FOTO: HANZEL LAJOS

AZ ELSŐ TERMELŐI PIAC KÖZSÉGÜNKBEN

Május 15-én egy újabb rendezvénnyel gyarapodott községünk. Első alkalommal került megrendezésre a termelői piac a lóversenypálya területén. A kiváló terület ezentúl már nem csak évente egyszer a díjugrató lóversenynek ad majd otthont, vagy elvétve egy-egy más jellegű találkozónak, hanem minden hónapban ide várjuk majd a helyi és a környékbeli őstermelőket. A tervek szerint az év végéig minden hónap harmadik szombatján sor kerül erre az új attrakcióra. Az első alkalommal megrendezett piaccal elégedett volt a szervező, a község, hiszen közel hatvan árus kínálta portékáját. Volt itt minden, friss zöldség és gyümölcs, különféle palánták, virágok, bokrok, hentes áru, sajt, sütemény, rétes, különböző kézműves termékek. Valamennyit felsorolni bizony nagyon nehéz lenne. A rendezvény sikeréhez nagyban hozzájárult Király Mária lelkes szervezőmunkája, akinek szívügye, hogy egyre népszerűbb legyen majd ez a rendezvény.

A szervezők bíznak benne, hogy a következő alkalmakkor már több helyi árussal is találkozhatnak, s abban is, hogy a helyi lakosok is szívesen látogatnak majd ide, és az ún. erdőpark területe ismét egy valódi közösségi területté válik majd.

Aki esetleg nem tudott ellátogatni az 1. termelői piacra, kedvcsinálónak nézze meg képriportunkat.

Prágai Erzsébet

FOTO: HANZEL LAJOS

BUĎME HRDÍ NA SVOJU OBEC

Dokončenie zo strany 1

z našich obyvateľov nájde pre seba nejaký zaujímavý program. Príďte a svojou účasťou podporte jednotlivé podujatia. OSLAVUJME SPOLU!

Pri príležitosti 800. výročia bude odhalená aj pamätná socha pred budovou obecného úradu. Do podstavca tejto sochy bude umiestnená časová schránka s odkazom pre budúce generácie. Aby aj po 100 a viac rokoch vedeli, ako sme tu žili my v roku 2021.

Na záver tohto príhovoru Vám chcem zaželať nielen krásne oslavy, ale aj príjemný život plný šťastia a pokoja. Nech sú Veľké Úľany skutočným domovom a miestom, kde sa naše spoločné sny stanú skutočnosťou. Prajem to všetkým našim obyvateľom, a želám si, aby aj ľudia, ktorí našu obec navštívia, tento nádherný pocit zažili tiež.

Ing. František Gőgh, DBA,
starosta obce

LEGYÜNK BÜSZKÉK KÖZSÉGÜNKRE

Folytatás az 1. oldalról

minden kedves lakosunk megtalálja a számára érdekes programot. Kérem, jöjjenek el, és részvételükkel támogassák az egyes rendezvényeket. ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

A 800-as évforduló alkalmából egy köztéri emlékszobrot is állítunk, amelynek talpazatába elhelyezünk egy időkapszulát az utókor számára. Hogy majd 100, vagy még több év múlva is tudják, hogyan éltünk mi 2021-ben Nagyfödémesen.

Befejezésül engedjék meg, hogy a szép ünneplés mellett mindannyiuknak kellemes, boldogsággal és békével telt életet is kívánjak. Legyen Nagyfödémes mindannyiunk igazi otthona, ahol valóra válnak közös álmaink. Ezt kívánom szép községünk minden lakosának, és kívánom, hogy minden idelátogató vendég is átélje ezt a csodálatos érzést.

Ing. Gőgh Ferenc, DBA
a község polgármestere

O čom rokovalo obecné zastupiteľstvo

Obecné zastupiteľstvo vo Veľkých Úľanoch na svojom 24. plánovanom zasadnutí dňa 24. marca 2021 prerokovalo návrhy a podnety v zmysle programu rokovania a prijalo nasledovné uznesenia:

OZ schválilo:

- Rozbor hospodárenia Obce Veľké Úľany k 31. 12. 2020
- Rozbor hospodárenia príspevkových a rozpočtových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Veľké Úľany k 31. 12. 2020
- Predaj pozemku p.č. 352/2 vo výmere 38 m² pre Pavla Šupalu, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Cena pozemku 10 €/m²
- Predaj pozemku p.č. 859/1, druh pozemku záhrada vo výmere 265 m², z dôvodu hodného osobitného zreteľa, pre Teréziu Bertovú a spol. Cena pozemku: 10 €/ m² .
- Zámer predaja pozemku p. č. 2086/34 – ostatná plocha vo výmere 2 m² pre Anikó Bánóczky, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Cena pozemku: 10 €/m²
- Žiadosť Eriky Tóthovej o ukončenie nájomnej zmluvy nebytového priestoru – kadernícky salón na Leninovej ulici č. 216 s dohodou ku dňu 31. 3. 2021
- Žiadosť Eriky Szilvásyovej, o ukončenie nájomnej zmluvy nebytového priestoru v Dome služieb s dohodou ku dňu 31.3.2021
- Žiadosť Eriky Szilvásyovej, prenájom nebytového priestoru na Leninovej ulici č. 216, na účely kaderníckych služieb od 1.4. 2021
- Zámer predaja časti pozemku p. č. 2840/1 vo výmere maximálne 800 m² pre Štefana Vajdu, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Cena pozemku 50 €/m
- Žiadosť Diófa s.r.o. Vozokany, v zastúpení konateľa firmy Igora Mártona o odpustenie nájomného za nebytové priestory Reštaurácie Enelin za obdobie od 15. 10. 2020 do 31. 12. 2020 a od 1. 1. 2021 do 28. 2. 2021 z dôvodu, že reštaurácia v súvislosti s pandémiou COVID – 19 bola zatvorená.

FOTO: HANZEL LAJOS

OZ zobralo na vedomie:

- Správu hlavnej kontrolórky o kontrolnej činnosti v roku 2020.
- Návrh nájomnej zmluvy nebytových priestorov podaný nájomcom kúpaliska Modrá perla, Martinom Blšťákom, s tým, že obec postúpi návrh zmluvy na posúdenie právnikovi a po jeho vyjadrení obecné zastupiteľstvo tento návrh opätovne prerokuje.
- Víťaza verejného obstarávania – GK ENGINEERING, s.r.o. Galanta – na vyhotovenie projektovej dokumentácie na zákazku „Projekt stavby pre územné, stavebné povolenie a realizáciu stavby pre projekt – Zariadenie sociálnych služieb v obci Veľké Úľany".

OZ uložilo :

- Prednostke obecného úradu zaslať „Návrh zmluvy" zmluvnému právnikovi obce a požiadať ho o vyjadrenie k predmetnému návrhu zmluvy.

---

25. plánované zasadnutie obecného zastupiteľstva sa uskutočnilo dňa 19. mája 2021, na ktorom

OZ schválilo:

- Rozbor hospodárenia Obce Veľké Úľany k 31. 3. 2021
- Rozbor hospodárenia príspevkových a rozpočtových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Veľké Úľany k 31.3.2021
- Predaj pozemku p. č. 2086/34 – ostatná plocha vo výmere 2 m² pre Anikó Bánóczky, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Cena pozemku: 10 €/m²
- Predaj novovytvorenej parcely č. 2840/105 vo výmere 800 m² pre Štefana Vajdu, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Zároveň si obec vyhradila predkupné právo v prípade odpredaja predmetného pozemku tretej osobe. Cena pozemku 50 €/m²
- Zámer predaja obecného pozemku p. č. 4955/21, zastavaná plocha o výmere 38 m², pre žiadateľa Emila Španku, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Cena pozemku: 10 €/m²
- Zámer prenájmu pozemku p. č. 957/1 vo výmere 40 m², druh pozemku orná pôda z dôvodu hodného osobitného zreteľa pre Františka Švardu a Alžbety Švardovej. Cena prenájmu: 0,25 €/m²/ za mesiac
- Žiadosť Natálie Dubovej o prenájom nebytových priestorov v Dome služieb za účelom vytvorenia salónu krásy pre ženy od 1. 7. 2021
- Zápis do kroniky Obce Veľké Úľany za rok 2018
- V zmysle § 36 Štatútu Obce udelenie titulu „Čestný občan obce Veľké Úľany" pre Sándora Kissa (Csabrendek), Zsolta Bellu (Jánossomorja), Ilonu Nagy (Budapešť), Eduarda Horvátha (Senec)
- V zmysle.§ 37 Štatútu obce udelenie „Ceny obce za roky 2020-2021" pre: Viktora Bariczu, Irenu Tisuckú, Alžbetu Nagyovú, Kazimíra Cséfalvayho, Michala Kissa, Ing. Pavla Száraza, Mgr. Katalin Lancz Bózsing a stolnotenisovému oddielu TJ
- V zmysle.§ 37 Štatútu obce udelenie „Ceny obce z príležitosti 800. výročia prvej písomnej zmienky o obci Veľké Úľany" pre: JUDr. Eduarda Marczella, Alžbetu Szárazovú, Tibora Némethа, Jozefa Sztraku, Ľudovíta Hanzela a Ing. Františka Gőgha, DBA
- Uzatvorenie zmluvy o zriadení vecných bremien bezodplatne v prospech Západoslovenská distribučná, a. s. Bratislava, parcela č. 1109/10 v lokalite Ekoosada v rámci stavby „V. Úľany Ekoosada Novostavba 12 RD 24 BJ NNK" na vybudovanie elektroenergetického zariadenia
- Uzatvorenie Zmluvy o zriadení vecných bremien bezodplatne v prospech Západoslovenská distribučná, a. s. Bratislava parcela č. 1109/10 v lokalite Ekoosada v rámci stavby „DS Novostavba 10 RD Veľké Úľany" na vybudovanie elektroenergetického zariadenia
- Zámer odkúpenia pozemku do majetku obce parcela č. 1398/2 v celkovej výmere 401 m², druh pozemku orná pôda v podiele 2/42 k celku
- Zámer odkúpenia pozemku do majetku obce parcela č. 1398/1 vo výmere 343 m², druh pozemku vinica.

OZ odročilo:

- Prerokovanie žiadosti Gabriela Kováča o odpredaj obecného majetku, novovytvorenej parcely č. 2840/86 vo výmere 488 m², druh pozemku ostatná plocha

OZ neschválilo:

- Žiadosť Jozefa Mikócziho o odpredaj obecného pozemku p. č. 602/24 – zastavaná plocha o výmere 31 m², za účelom vytvorenia možnej prístupovej cesty na pozemok vo vlastníctve žiadateľa
- Žiadosť Zoltána Lešku o odpredaj obecného pozemku p. č. 1396/2 – záhrada o výmere 240 m²

Uznesenia a zápisnice zo zasadnutí obecného zastupiteľstva, ako aj úplné znenie VZN sú dostupné na internetovej stránke obce www.ulany.sk. Plánované zasadnutia OZ sú verejné.

Alžbeta Szárazová

Miről tárgyalt az önkormányzat

Nagyfödémes Község Önkormányzata a 2021. március 24-én tartott 24. terven kívüli ülésén a megtárgyalta és jóváhagyta a napirend által meghatározott programot és a polgárok beadványait.

A képviselő-testület jóváhagyta:

- A község 2020-as gazdálkodását
- A község költségvetési és hozzájárulási intézményeinek 2020-as évi gazdálkodását
- Községi vagyon eladását külön elbírálás alapján a 352/2-es parcellán található 38 m² beépített területet Pavol Šupala számára. A telek eladási ára 10 €/m²
- Községi vagyon eladását külön elbírálás alapján a 859/1-es parcellán található 265 m² kertet Berta Terézia és társai számára. A telek eladási ára 10 €/m²
- Községi vagyon eladási szándékát külön elbírálás alapján a 2086/34-es parcellán található 2 m² egyéb területet Bánóczky Anikó számára. A telek eladási ára 10 €/m².
- Tóth Erika kérvényét a Lenin utca 216 sz. alatti fodrász szalon bérleti szerződésének megszüntetésre megegyezéssel, 2021. 3. 31-i határidővel
- Szilvási Erika kérvényét a Szolgáltatások házában levő fodrász szalon bérleti szerződésének megszüntetésre megegyezéssel, 2021. 3. 31-i határidővel
- Szilvási Erika kérvényét a Lenin utca 216 sz. alatti fodrász szalon bérbevételére 2021. 4. 1-jétől
- Községi vagyon eladási szándékát külön elbírálás alapján a 2840/1 parcellán található 800 m² egyéb területet Vajda István, jelenlegi bérlő számára. Az ingatlan eladási ára 50 €/m²
- Márton Igor a Vezekényi Diófa Kft. tulajdonosának kérvényét, amelyben kérvényezi az Enelin vendéglő bérleti díjának elengedését 2020. 10. 15-től – 2020. 12. 31-ig és 2021. 1. 1-jétől – 2021. 2. 28-ig, mert a vendéglő ebben az időben a COVID 19 járvány miatt zárva volt

FOTO: HANZEL LAJOS

A képviselő-testület tudomásul vette:

- A község főellenőrének a 2020-as évi ellenőrzésekről szóló beszámolóját
- Blsťák Martin a Kék gyöngy fürdő bérlőjének az új bérleti szerződésre tett javaslatát azzal, hogy a község a javaslatot elbírálása továbbítja a község jogászának. Ennek megfelelően a képviselő-testület egy későbbi ülésen foglalkozik a javaslattal
- A „Szociális szolgáltatásokat nyújtó létesítmény Nagyfödémesen" épület mindennemű tervdokumentációjának kidolgozására kiírt versenypályázat győztesét, a GK ENGINEERING Kft, Galánta vállalatot

A képviselő-testület feladatul adta:

- A községi hivatal vezetőjének, hogy továbbítsa a fent említett bérleti szerződési javaslatot a község jogászának véleményezésre

---

Az önkormányzat 25. tervezett ülésére 2021. május 19-én került sor, amelyen a képviselő-testület jóváhagyta:

- A község 2021 első negyedévének gazdálkodását
- A község költségvetési és hozzájárulási intézményeinek 2021 első negyedévének gazdálkodását
- Községi vagyon eladását külön elbírálás alapján a 2086/34-es parcellán található 2 m² egyéb területet Bánóczky Anikó számára. A telek eladási ára 10 €/m²
- Községi vagyon eladását külön elbírálás alapján a 2840/1 parcellán található 800 m² egyéb területet Vajda István, jelenlegi bérlő számára. Egyben a község fenntartotta elővásárlási jogát az ingatlan esetleges eladásának esetében. Az ingatlan eladási ára 50 €/m²
- Községi vagyon eladási szándékát külön elbírálás alapján a 4955/21-es parcellán található 38 m² beépített területet Emil Španko számára. A telek eladási ára 10 €/m²
- Községi vagyon bérbeadási szándékát külön elbírálás alapján a 957/1-es parcella 40 m² szántóföldet Švarda Ferenc és Erzsébet számára. A telek bérbeadási ára 0,25 €/m²/ hónap
- Duba Natália kérvényét a Szolgáltatások házában található helyiség bérbevételére, szépségszalon üzemletetése céljából, 2021. 7. 1-jétől
- A községi krónika 2018-as évi bejegyzését
- A község statútumának 36 §-a értelmében díszpolgári cím odaítélést Kiss Sándornak (Csabrendek), Bella Zsoltak (Jánossomorja), Nagy Ilonának (Budapest), Horváth Eduardnak (Szenc)
- A község statútumának 37 §-a értelmében a 2020 – 2021-es „Község díja" odaítélését a következő lakosoknak: Baricza Győző, Tisucký Irén, Nagy Erzsébet, Cséfalvay Kázmér, Kiss Mihály, Ing. Száraz Pál, Mgr. Lancz Bózsing Katalin és a helyi asztalitenisz szakosztálynak
- A község statútumának 37 §-a értelmében a község első írásos említésének 800. évfordulója alkalmából a „Község díja" odaítélését a következő lakosoknak: JUDr. Marczell Eduard, Száraz Erzsébet, Németh Tibor, Sztraka József, Hanzel Lajos és Ing. Gőgh Ferenc, DBA
- Térítésmentes szolgalmi jog kialakítását a Západoslovenská distribučná, a.s. vállalat javára az Ökotelepen, a 1109/10 parcellán villamos berendezés építése céljából, amely 12 új családi házat és 24 lakást érint
- Térítésmentes szolgalmi jog kialakítását a Západoslovenská distribučná, a.s. vállalat javára az Ökotelepen, az 1109/10 parcellán villamos berendezés építése céljából, amely 10 új családi házat érint
- A község telekvásárlási szándékát, amely az 1398/2-es 401 m² parcella – szántóföld – 2/42-ed részét érinti
- A község telekvásárlási szándékát, amely az 1398/1-es 343 m² parcellát – szőlőskertet érinti

A képviselő-testület elnapolta

- Kováč Gábor községi vagyon eladása iránti kérvényének megtárgyalását, amely a 2840/86-os parcellát – 488 m² egyéb területeket érint

A képviselő-testület nem hagyta jóvá:

- Mikóczi József községi vagyon eladása iránti kérvényét, amely a 602/24-es parcella 31 m² beépített területet érinti, amelyen a kérvényező bekötő utat szeretne kialakítani
- Zoltán Leško községi vagyon eladása iránti kérvényét, amely az 1396/2-es parcella 240 m² kertet érinti

A képviselőtestület üléseinek jegyzőkönyvei, az elfogadott határozatok és a jóváhagyott községi rendeletek megtalálhatók a község honlapján: www.ulany.sk. A képviselőtestület tervezett ülései nyilvánosak.

Száraz Erzsébet

Dvojitá spomienka

16. apríl 2021 znamenal v živote Základnej školy Mihálya Borsosa s vyučovacím jazykom maďarským zvláštnu, a možno trochu oneskorenú oslavu. Menovec školy Mihály Borsos sa narodil 6. mája 1910, a škola si už vlani chcela dôstojne pripomenúť 110. výročie jeho narodenia. Žiaľ, aj v tomto prípade zasiahla pandémia.

Vedenie školy sa ale nevzdalo svojho predsavzatia, a nakoľko v tomto školskom roku oslavujeme 70. výročie znovuotvorenia maďarských škôl na Slovensku, rozhodli sa, že hoci za skromnejších podmienok, ale nastal čas spomínania.

A tak sa aj stalo. 16. apríla bolo zatiaľ počuť hlasy iba z okien tried žiakov prvého stupňa, veď žiaci druhého stupňa sa ešte stále vzdelávali dištančne. Napriek tomu boli schody pred vchodom do školy už slávnostne vyzdobené a čakali na hŕstku hostí, aby si dôstojne pripomenuli tieto dve výročia.

V prvej časti slávnosti si zaspomínali na bývalého farára obce Mihálya Borsosa, ktorého meno škola prijala 26. októbra 2002, a ktorý bol farárom obce od 19. júna 1942. Vždy a za každých okolností stál pri chudobných a pomáhal všade, kde vedel. Podľa svojho vlastného vyznania: „... keď som ukončil štúdium teológie, hlavným mojím poslaním sa stala sociálna otázka. Pomáhať svojim blížnym." Toto poslanie aj bezo zvyšku splnil.

Rada by som citovala z prejavu riaditeľky školy, Adél Radványi, ktorý odznel na spomienkovej slávnosti: „Je pre mňa veľkým potešením, že pri príležitosti 110. výročia narodenia Mihálya Borsosa môžeme odhaliť pamätnú tabuľu na tomto mieste (...). Meno bývalého farára obce Veľké Úľany Mihálya Borsosa nosí naša škola od roku 2002. Snažíme sa odovzdať ďalej jeho duchovné presvedčenie a zmýšľanie, ktoré aj jeho viedli: vychovávať deti k dobru vo svetle viery a pokory, vyzbrojiť ich potrebnými vedomosťami, aby v čase dospievania dostali silné a bezpečné korene. Odhalením tabule vyjadrujeme svoju úctu k pamiatke Mihálya Borsosa v mene žiakov a zamestnancov školy, ponechajúc úlohu spomínania nasledovným pokoleniam."

Po riaditeľke školy si zaspomínal na významnú osobnosť obce aj starosta pán František Gőgh. Príkladmi z vlastnej rodiny poukázal na ľudskú veľkosť Mihálya Borsosa, ktorý počas pôsobenia v obci napríklad každú nedeľu pozýval na faru na obed deti z chudobných rodín.

Potom sa nastala slávnostná chvíľa odhalenia pamätnej tabule k 110. výročiu narodenia Mihálya Borsosa, ktoré vykonali starosta obce a riaditeľka školy.

Po tomto akte zarecitovala báseň Sándora Reményika: Templom és iskola (Kostol a škola) Réka Szabó, žiačka 9. ročníka.

Pri pamätnej tabuli umiestnili vence spomienky starosta obce František Gőgh, Adél

FOTO: HANZEL LAJOS

Radványi riaditeľka školy, Pavol Száraz, zástupca starostu a predseda rodičovského združenia, Alžbeta Szárazová, predsedníčka Miestnej organizácie Csemadoku, László Szabó, miestny historik, správca pozostalostí Mihálya Borsosa a historik Roland Lanz, predseda Občianskeho združenia Pannónia.

V druhej časti spomienkovej slávnosti riaditeľka školy povedala medzi inými aj nasledovné: „V školskom roku 1950/51 sa aj vo Veľkých Úľanoch naskytla príležitosť, aby sa maďarské triedy zo slovenskej školy oddelili a otvorila sa samostatná maďarská škola. Sme radi, že táto kontinuita vo Veľkých Úľanoch pretrváva už 70 rokov: deti tu žijúcich maďarských rodín sa môžu učiť vo svojom materinskom jazyku, hrdo sa hlásiac k svojej kultúre a národnému dedičstvu (...) Dnešné odhalenie pamätnej tabule je pocta pred bývalými pedagógmi, a pred všetkými, ktorí mali pred 70-mi rokmi odvahu zapáliť pochodeň, a zanechali nám odkaz šíriť ten plameň a udržať pri živote pahrebu. My túto úlohu spĺňame. Slová Pétera Csermelya potvrdzujú naše odhodlanie: „Človek vie naozaj učiť len vo svojom materinskom jazyku. Len takto dokáže odovzdať tú mimoriadne jemnú emocionálnu náplň, ktorá je spojená s vyučovaním. Bez toho jednoducho nemá zmysel začať. Kto učí deti, ten sa musí predovšetkým starať o to, aby bol príkladom pre mládež v úcte, v užívaní a zveľaďovaní materinského jazyka."

Po jej príhovore sa podelil o svoje myšlienky opäť aj starosta obce. Hrdo sa hlásil k tomu, že on, ako aj jeho deti navštevovali túto školu. Škola bola vždy kolískou vedomostí a národnej identity. S potešením skonštatoval, že tak žiaci, ako aj pedagógovia všade zastanú svoje miesto, príkladne zastupujú a šíria dobré meno nielen svojej školy ale aj obce. Pripomenul aj postoj rodičov, ktorí v roku 1998 bojkotovali snaženie vtedajšej ministerky školstva pani Slavkovskej, odovzdať deťom len jednojazyčné (slovenské) vysvedčenia. Vtedajší deviataci protestne vrátili pani ministerke tieto vysvedčenia.

Následne riaditeľka školy a starosta obce odhalili aj druhú pamätnú tabuľu. Po tomto slávnostnom akte Dávid Vajda, žiak druhého ročníka zarecitoval báseň od Lajosa Pósu: Magyar vagyok, magyar (Som Maďar).

Na konci spomienkovej slávnosti sa Monika Lencsésová poďakovala za účasť všetkým prítomným. Zvlášť sa poďakovala historikovi Rolandovi Lanzovi, predsedovi Občianskeho združenia Pannónia za morálnu a finančnú podporu, vďaka ktorej dostali dve pamätné tabule svoje dôstojné miesto.

Poznajúc doterajšiu činnosť školy a ako účastníčka spomienkovej slávnosti môžem povedať, že v tejto škole s príjemnou rodinnou atmosférou, v dobre vybavených učebniach a kvalitnou pedagogickou prácou robia všetko preto, aby sa žiaci po skončení základnej školy a v priebehu ďalšieho vzdelávania všade uplatnili. Pedagógovia sa srdcom i dušou a podľa najlepšieho vedomia aj svedomia snažia o to, aby sa maďarská škola vo Veľkých Úľanoch ešte dlhé roky zachovala.

Alžbeta Sz. Manczalová

Kettős megemlékezés

Április 16-a a Borsos Mihály Alapiskola életében különös, talán egy kicsit megkésett ünnepet jelentett. Az iskola névadója Borsos Mihály 1910. május 6-án született, és születésének 110. évfordulójáról már tavaly szerettek volna méltóképen megemlékezni. Sajnos itt is közbeszólt a járvány.

Az iskola vezetése azonban nem tett le a szándékáról, s mivel a 2020/21-es tanévben emlékezünk meg a magyar iskolák újraindításának 70. évfordulójáról, úgy döntöttek, hogy bármilyen szerény körülmények között is, de itt van az emlékezés ideje.

Így is történt. Április 16-án az iskola ablakain át még csak az alsó tagozatosok osztályaiból hallatszottak a hangfoszlányok, hiszen a felsősök még mindig távoktatással tanultak. A bejárat előtti lépcsők azonban ünnepi díszben várták a maroknyi vendéget, hogy a két évfordulóról méltóképpen megemlékezzenek.

Az ünnepség első részében Borsos Mihályról, a község volt plébánosáról emlékeztek meg, akinek nevét 2002. október 26-án vette fel az iskola, s aki 1942. július 19-től volt a község plébánosa. Mindig minden körülmények között kiállt a szegények mellett, segített, ahol csak tudott. Saját bevallása szerint „...amikor a teológiát elhagytuk, én a szociális kérdést írtam föl életem kinti fő témájául. Segíteni embertársaimon." S ennek a célkitűzésének maradéktalanul eleget is tett.

Hadd idézek néhány gondolatot Radványi Adél iskolaigazgató, az emlékünnepségen elhangzott beszédéből: „Nagy öröm számomra, hogy Borsos Mihály születésének 110. évfordulója alkalmából ma emléktáblát avathatunk ezen a helyen. (...) Nagyfödémes község egykori plébánosa Borsos Mihály nevét 2002 óta viseli iskolánk. Igyekszünk továbbörökíteni azt a hitvallást, szellemiséget, amely őt vezette: jóra nevelni a gyermekeket a hit és alázat fényében, kellő tudással felvértezni őket, hogy a felnőtté váláshoz erős, biztos gyökereket kapjanak. A tábla állításával tiszteletünket fejezzük ki Borsos Mihály emléke előtt iskolánk diákjainak és alkalmazottainak nevében, örökül hagyva az utókor számára az emlékezés feladatát."

Az iskola igazgatója után Gőgh Ferenc, polgármester is megemlékezett a község eme kiválóságáról. Saját családjából vett

példával mutatva rá Borsos Mihály emberi nagyságára, aki itteni tevékenysége alatt többek között a szegény családok gyermekeit vasárnaponként ebédre hívta a plébániára.

Ezután sor került a Borsos Mihály születésének 110. évfordulója alkalmából készült emléktábla leleplezésére, amelyet a község polgármestere és az iskola igazgatója ejtettek meg.

Majd Szabó Réka, az iskola 9. osztályos tanulójának tolmácsolásában hangzott el Reményik Sándor „Templom és iskola" című verse.

Az emléktáblánál Gőgh Ferenc, polgármester, Radványi Adél, az iskola igazgatója, Száraz Pál alpolgármester, az iskola szülői munkaközösségének elnöke, Száraz Erzsébet, a Csemadok helyi szervezetének elnöke, Szabó László, helytörténész, Borsos Mihály hagyatékának gondozója, valamint Lanz Roland, történész, a Pannónia Polgári Társulás elnöke helyezte el a megemlékezés koszorúját.

A megemlékezés második részében Radványi Adél igazgató többek közt a következőket mondta: „Nagyfödémesen az 1951-ben kezdődő tanévben megadatott a lehetősége annak, hogy az előzőleg szlovák nyelven működő iskola magyar osztályaiból különválva, teljesen önálló magyar tanítási nyelvű iskola nyíljon. Örömmel tölt el, hogy immár 70 éve tart a folytonosság Nagyfödémesen: az itt élő magyar ajkú családok gyermekei anyanyelvükön tanulhatnak, büszkén vállalva kultúrájukat és nemzeti örökségüket.(...) A mai emléktábla avatás tisztelet iskolánk egykori pedagógusai és mindenki előtt, akik bátrak voltak a fáklyát meggyújtani 70 évvel ezelőtt, s örökül hagyták ránk a láng terjesztését, a parázs éltetését. A feladatnak eleget teszünk: Csermely Péter szavai az elhivatottságunkat tolmácsolják: „Igazán csak anyanyelvén tud az ember tanítani. Csak így tudja átadni azokat a rendkívül finom érzelmi tartalmakat, ami a tanítással jár. E nélkül egyszerűen nem érdemes belekezdeni. Aki gyermeket tanít, annak különösképpen törődnie kell azzal, hogy példaként állhasson az ifjúság előtt anyanyelvünk tiszteletében, használatában, művelésében is."

Beszéde után a község polgármestere is megosztotta gondolatait az ünnepség kapcsán. Büszkén vállalta, hogy ő maga, és gyermekei is ebbe az iskolába jártak. Az iskola mindig igazi bölcsője volt a tudásnak és a magyarságtudatnak. Örömét fejezte ki, hogy a diákok és pedagógusok mindenütt megállják helyüket, példásan képviselik és öregbítik nemcsak az iskola, hanem a község hírnevét is. Megemlítette azt a helytállást is, amelyből 1998-ban a szülők is aktívan kivették részüket, amikor bojkottálták Slavkovská miniszter asszony igyekezetét az egynyelvű bizonyítványok kiosztásánál, s amelyeket az akkori kilencedikes tanulók tüntetőleg visszaadtak a miniszter asszonynak.

Majd az iskola igazgatója és a polgármester leleplezték a másik emléktáblát is.

A leleplezés után Vajda Dávid, az iskola 2. osztályos tanulója szavalta el Pósa Lajos „Magyar vagyok, magyar" című versét.

A vers elhangzása után minden résztvevő elhelyezte a megemlékezés koszorúját a magyar iskola újraindításának 70. évfordulója alkalmából készült emléktábla előtt is.

A rendhagyó ünnepség végén Lencsés Mónika megköszönte a vendégek részvételét, külön megköszönve Lanz Roland történésznek, a Pannónia Polgári Társulás elnökének az eszmei és anyagi támogatását, amelynek köszönhetően a két emléktábla méltó helyre kerülhetett.

Mint az emlékünnepség résztvevője, és az iskola tevékenységének jó ismerője elmondhatom, hogy ebben az iskolában, családias környezetben, korszerűen felszerelt tantermekben, minőségi pedagógiai munkával biztosítják azt, hogy az innen kikerült diákok a továbbtanulás során mindenütt megállják helyüket. A pedagógusok szívvel lélekkel, a legjobb tudásuk szerint mindent megtesznek annak érdekében, hogy Nagyfödémesen a magyar iskola még hosszú éveken át megmaradjon.

Sz. Manczal Erzsébet

FOTÓ: HANZEL LAJOS

Predstavujeme Vám

Ing. Štefan Boháček PhD.

generálny riaditeľ Výskumného ústavu papiera a celulózy

V tejto rubrike pokračujeme v predstavení zaujímavých ľudí, rodákov a občanov našej obce, ktorí niečím výnimočným vynikajú z radu „jednoduchých občanov", a svojou činnosťou šíria dobré meno našej obce.

Je nám cťou, že tentokrát Vám môžeme predstaviť rodáka našej obce, **Ing. Štefana Boháčeka PhD.** – generálneho riaditeľa Výskumného ústavu papiera a celulózy, s ktorým som sa rozprával okrem spomienok na detstvo aj o dôležitých úlohách dnešných dní, o separovaní odpadu a ochrane životného prostredia.

S pánom Boháčekom sa poznáme takmer 20 rokov, pri rozhovore si tykáme, preto je prirodzené, že sme aj tento rozhovor viedli neformálne.

Štefan, ďakujem ti, že si si našiel čas na rozhovor pre noviny tvojej rodnej obce. Pamätáš sa ešte na časy ako vyzerala obec, keď si tu vyrastal a chodil do školy?

Samozrejme, že sa pamätám, veľmi veľa sa v našej obci zmenilo k lepšiemu, najmä infraštruktúra. Skrášľujú sa fasády domov, obnovujú sa chodníky, vyrástli nové bytové domy, je tu krásne námestie a mnoho iného. Veľké Úľany boli vždy obcou, ktorá išla vpred. Zmeny k pozitívnemu vidno neustále. Bývam v Bratislave v starom meste na nábreží Dunaja, ale každý jeden voľný víkend – ak ma pracovné povinnosti nezavejú na dlhší čas niekde do zámoria – sa snažím sem vrátiť, navštíviť mamu, porobiť niečo okolo svojho domu, stretnúť priateľov, príbuzných a známych. Je to pre mňa vždy veľmi príjemné.

Od tvojich rovesníkov viem, že si mal už v detstve nezvyčajnú predstavu o svojej budúcnosti. Ostatní chceli byť traktoristi, automechanici, prípadne smetiari. Čím si chcel byť ty?

Keď som chodil v našej obci na základnú školu s vyučovacím jazykom maďarským, na škole učil pán učiteľ Svarda. On sa ako profesijný poradca pravidelne pýtal, čím chceme byť. Bolo to tuším v piatom ročníku, keď som ho chcel trošku zaskočiť, tak som mu povedal, že chcem byť generálny riaditeľ (smiech).

Bol si cieľavedomý, ale cesta k tomuto cieľu zrejme nebola ľahká.

Na prvej hodine chémie na základnej škole sa vo mne zrodilo rozhodnutie, že chcem robiť výskum v tomto vednom odbore. Učil nás pán učiteľ Győző Baricza a bol to pre mňa neskutočne fascinujúci predmet o tom, z čoho sa skladá všetko okolo nás a ako sa dajú syntetizovať nové zlúčeniny. Pokračoval som na Strednej priemyselnej škole chemickej v Bratislave, a následne som vyštudoval chemické a biochemické inžinierstvo na Chemicko-technologickej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Po ukončení štúdia som absolvoval medzi prvými na Slovensku aj doktorandské štúdium v rámci spomínanej špecializácie.

Čím ťa oslovila problematika výroby papiera?

Moja diplomová práca a moja študentská vedecká odborná činnosť (súťaž vo vedeckej práci na vysokej škole) bola na tému „Optimalizácia bioreaktorov". Táto práca sa stala víťaznou v celom Československu, dostal som sa ako jediný na medzinárodnú súťaž vedeckých prác krajín RVHP (Rada vzájomnej hospodárskej pomoci – krajiny bývalého východného bloku). Táto problematika sa úzko týka výroby a spracovania celulózy, čiže ďalšie moje smerovanie bolo dané týmto výskumom.

Výskumný ústav papiera a celulózy, ktorý dnes už vedieš, má dlhoročne významné postavenie v tejto špecifickej vednej oblasti. Ako je tento ústav posudzovaný za svoje výsledky?

Najlepším dôkazom efektivity výskumného ústavu je špičková konkurencieschopnosť našich klientov – priemyselných podnikov, výrobcov papiera. V rámci nadnárodných koncernov patria podniky na Slovensku medzi tie najlepšie. Naša práca je teda objektívne hodnotená pravidelným porovnávaním jednotlivých dcérskych spoločností v rámci nadnárodných skupín.

Samozrejme náš ústav má aj mnoho ocenení, za seba sa môžem napríklad pochváliť najvyšším vedeckým vyznamenaním udeľovaným za výsledky vedeckej práce: „Cenou podpredsedu vlády SR – Osobnosť vedy a techniky", ktorá mi bola udelená za rok 2006.

Skúmate aj iné materiály ako tie, ktoré sú určené pre papierenský priemysel?

Okrem výskumu celulózy patrí pod nás aj Slovenský drevársky výskumný ústav, ktorý skúma predovšetkým drevo z mechanického pohľadu. Náš výskum sa však zaoberá aj veľmi inovatívnymi postupmi, ako sú obaly s vysokými bariérovými vlastnosťami, ktorými vieme nahradiť plastové obaly napríklad aj na nápoje, ktoré sa dokážu v prírode rozložiť. Venujeme sa výskumu vysokokapacitných batérií a superkapacitorov na báze nano celulózy, ktoré dokážu uchovávať rádovo vyššiu hustotu elektrického náboja ako majú súčasné batérie, alebo smart obaly, ktoré samy oznámia užívateľovi, že sa blíži dátum spotreby, prípadne ako treba použitý obal selektívne recyklovať. Sme aktívni aj v dietológii, kde skúmame potravinové výrobky, ktoré dokážu obmedziť nadváhu. Ako odpoveď na problémy súčasnej doby vyvíjame a zdokonaľujeme vysoko efektívne nanofiltračné zariadenie na deaktiváciu patogénov, ktoré máme aj patentované.

Zrejme mnoho čitateľov vie, že papier sa vyrába zo stromov, je to však presný popis?

Výrobky papierenského priemyslu sa vyrábajú z tzv. buničiny, čo je zmes celulózy a stopových množstiev iných prírodných látok. Celulóza je nestráviteľná vláknina, ktorá sa získava z bunečných stien rastlín, najmä z dreva, u nás predovšetkým listnatých stromov. Čiže v zásade je tento popis správny, cesta k hotovému výrobku je však náročná a vedie cez viacero chemických a mechanických procesov, pri ktorých sa spotrebúva nemalé množstvo vody a elektrickej energie.

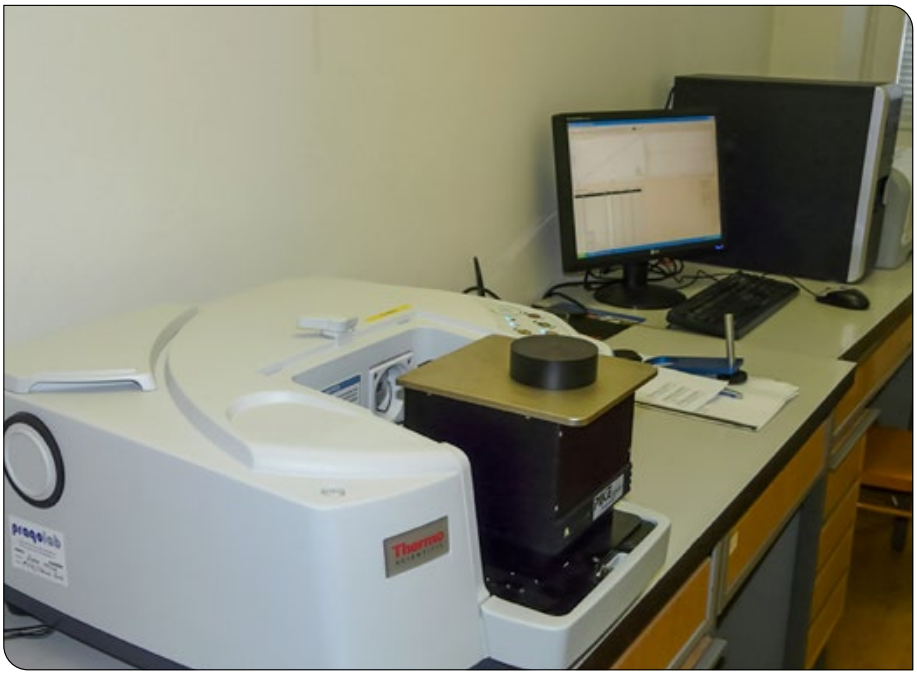

Je možné odhadnúť koľko prírodného materiálu sa na Slovensku ročne spracuje na výrobu papiera?

V súčasnosti je to približne 3 000 000 m^3 dreva 4. kvalitatívnej triedy, teda kalamitné a inak poškodené drevo. Môžeme v krátkosti povedať, že papierenský priemysel zbavuje naše lesy práve toho dreva, ktoré by inak nebolo využiteľné v drevárskom priemysle. Do výroby sa samozrejme vracia späť aj zberový papier ako druhotná surovina.

Dočítal som sa, že je rozdiel v recyklácii a spracovaní kartónov a ostatného, napríklad kancelárskeho alebo novinového papiera. Nie je papier ako papier?

Áno, je to tak. Hnedá buničina, z ktorej sa vyrábajú kartónové obaly je väčšinou z ihličnatého dreva a obsahuje dlhšie vlákna celulózy ako bielená buničina listnatých stromov, čím má omnoho lepšie mechanické vlastnosti. Nevýhodou hnedej buničiny je, že dlhodobo nebola technológia na druhotné spracovanie týchto výrobkov.

Čiže kartón – hnedá buničina je kvalitnejšia, nevieme ju však recyklovať?

V súčasnosti sa už našťastie po mnohých rokoch podarilo presvedčiť dvoch investorov na Slovensku na inštaláciu spracovateľských liniek na recykláciu kartónových výrobkov. Tieto dva podniky budú v dostatočnej miere vyrábať nové produkty obalového priemyslu. Náš zberateľský reťazec teda využije veľmi veľa cennej suroviny a zároveň prispejú k opakovanému použitiu tohto prírodného materiálu. Kartón sa tak stane vyhľadávanou druhotnou surovinou.

Je zrejme ťažké odhadnúť, koľko papiera použijú ročne obyvatelia Slovenska, keďže sa produkcia papierenského priemyslu dováža a vyváža mimo naše hranice. Vieme približne aké percento produktov papierenského priemyslu je spätne vytriedené z odpadu a umiestnené v zbere?

Mieru použitia papiera na Slovensku poznáme presne. Obyvatelia Slovenska spotrebujú ročne 480 000 ton papiera, čiže približne 90 kg na obyvateľa. Toto číslo je však v porovnaní s vyspelými západnými krajinami stále nízke a bude určite rásť. V spätnom vytriedení a recyklácii patríme medzi európskych lídrov, do druhotného spracovania sa dostane takmer 90% vytriedeného papiera. K tejto dlhodobo pozitívnej štatistike prispieva aj to, že ešte v Československu sa pracovalo so školskými inštitúciami a organizoval sa motivačný zber papiera.

Aké kroky dokáže bežný človek – spotrebiteľ spraviť, aby čo najlepšie našej prírode pomohol?

Jednoznačne je dôležitá orientácia na recyklovateľné a biologicky odbúrateľné obaly. Ďalšiu planétu nemáme, a keď si túto zapracujeme obalmi, ktoré naša príroda nedokáže rozložiť, postavíme ďalšie generácie pred takmer neriešiteľnú situáciu.

Viem, že si človek spätý s prírodou a ekológiou, to že si vyrástol na dedine ti asi určilo tento charakterový rys.

Áno, práca na záhrade ma po vedeckej a manažérskej práci veľmi obohacuje a človek prirodzene potrebuje pohyb. Vďaka mojim častým služobným cestám mám pozitívny vzťah k exotike. Moje hobby je pestovanie tropických a subtropických rastlín v našich otepľujúcich sa klimatických podmienkach.

Štefan, ďakujem ti veľmi pekne za rozhovor, prajem ešte veľa energie do výskumu.

Kristián Lipták

FOTO: ARCHÍV Š. BOHÁČEKA

Bemutatjuk

Ing. Boháček István, PhD.

a Papír és Cellulóz Kutatóintézet vezérigazgatója

Rovatunkban folytatjuk az olyan érdekes emberek bemutatását, akik községünk szülöttei, vagy lakosai, akik valamilyen módon kitűnnek az „egyszerű emberek" sorából, és tevékenységükkel öregbítik községünk hírnevét.

Nagy megtisztelés számunkra, hogy most községünk szülöttjét, **Ing. Boháček Istvánt, PhD.** a Papír és Cellulóz Kutatóintézet vezérigazgatóját mutathatjuk be olvasóinknak, akivel nemcsak a gyermekkori emlékeiről, de napjaink egyik legfontosabb témájáról a hulladék szelektálásáról és a környezetvédelemről is beszélgettem.

Boháček úrral közel 20 éve ismerjük egymást, tegező viszonyban vagyunk, ezért természetes, hogy a vele folyatatott beszélgetés is közvetlen volt.

István köszönöm, hogy időt találtál a szülőfalud újságába készülő beszélgetésre. Emlékszel még arra hogyan nézett ki községünk abban az időben, amikor itt éltél és iskolába jártál?

Természetesen emlékszem, nagyon sok minden jó irányban változott meg a községben, főleg ami az infrastruktúrát illeti. Szépülnek a családi házak, megújulnak a járdák, új bérházak épültek, megszépült a falu főtere is és hasonlók. Nagyfödémes község mindig az élen járt a fejlődésben. A pozitív változások szemmel láthatóak. Pozsony óvárosában, a Duna partján lakom, de minden szabad hétvégémet – amennyiben munkaköri kötelességeim nem szólítanak valahová a tengeren túlra – igyekszem visszatérni ide, meglátogatni az édesanyámat, elvégezni ház körüli teendőket, találkozni a barátokkal, rokonokkal és ismerősökkel. Számomra ez mindig kellemes élmény.

Kortársaidtól tudom, hogy már gyermekkorodban is érdekes elképzelésed volt a jövőt illetően. A többiek traktoristák, autószerelők, esetleg szemetesek akartak lenni. Mi szerettél volna lenni te?

Amikor a helyi magyar tanítási nyelvű alapiskolába jártam, itt tanított Svarda tanító „bácsi". Ő, mint pályaválasztási tanácsadó rendszeresen megkérdezett bennünket, hogy mik szeretnénk lenni? Azt hiszem ötödik osztályos voltam, amikor úgy gondoltam, hogy egy kicsit megtréfálom, és azt mondtam, hogy vezérigazgató (nevetés).

Már akkor is céltudatos voltál, de a célhoz vezető út bizonyára nem volt könnyű.

Az alapiskolában már az első kémia órán elhatároztam, hogy éppen ebben a szakban szeretnék kutatni. Baricza Győző tanító úr tanított bennünket, és engem ez a tantárgy egyszerűen elbűvölt azzal, hogy mi minden található körülöttünk, hogy lehet szintetizálni az újabb vegyületeket. Tanulmányaimat a Pozsonyi Vegyészeti Szakközépiskolában folytattam, majd utána a Pozsonyi Szlovák Műszaki Egyetem Vegyészeti és Technológiai Karán biokémiai mérnöki végzettséget szereztem. Tanulmányim befejezése után ebben a szakágban Szlovákiában az elsők között végezhettem el a doktoranduszi képzést is.

Mivel szólított meg a papírgyártás problematikája?

Diplomamunkám és a főiskolán végzett tudományos szakmai tevékenységem (tudományos verseny az egyetemen) témája a „Bioreaktorok optimalizálása" volt. Csehszlovákiai viszonylatban ez a munka lett a győztes, és egyetlen hazai résztvevőként munkámmal eljutottam a „KGST" (Kölcsönös Gazdasági Segélynyújtás Tanácsa – az egykori keleti blokk országai) nemzetközi versenyére. A téma szorosan összefüggött a cellulóz gyártásával és feldolgozásával, tehát további szakmai utam ehhez a kutatáshoz vezetett.

A Papír és Cellulóz Kutatóintézet, melynek jelenleg a vezérigazgatója vagy, már hosszú évek óta jelentős pozíciót tölt be ebben a speciális tudományágban. Hogyan értékelik a kutatóintézet eredményeit?

A kutatóintézet eredményeit legjobban ügyfeleink – az ipari vállalatok, papír gyártók – versenyképessége bizonyítja. A multinacionális vállalatok viszonylatában a szlovákiai vállalatok a legjobbak közé tartoznak. Tevékenységünk színvonalát legobjektívebben a multinacionális vállalatok leányvállalatainak összehasonlítási eredményei mutatják. Természetesen kutatóintézetünk több elismerést is kapott. Jó magam a legmagasabb odaítélhető tudományos díjban részesültem. „A Szlovák Köztársaság miniszterelnök helyettesének díja – A tudomány és technika személyisége", amelyet 2006-ban vehettem át és büszke is vagyok rá.

A papírgyártáshoz szükséges alapanyagok mellett más anyagokat is kutattok?

A cellulóz kutatása mellett hozzánk tartozik a Szlovák Faipari Kutató Intézet is, amely elsősorban mechanikai szempontból vizsgálja a fát. A mi kutatásaink innovatív módon közelítik meg az egyes anyagokat, mint a magas gát tulajdonsággal rendelkező csomagolóanyagok, amelyek például az üdítő italos műanyag palackokat természetben lebomló anyagokkal helyettesítik. Nagy kapacitású elemek és nano – cellulóz alapú szuperkondenzátorok kutatásával is foglalkozunk, amelyek nagyságrenddel magasabb sűrűségű elektronikus töltést tudnak tárolni, mint a jelenlegi elemek, vagy az intelligens csomagolások. Ezek maguk jelzik a felhasználónak, hogy közeledik a szavatosság lejárási határideje, esetleg hogyan kell az elhasznált csomagolást szelektálni. Aktívak vagyunk az élelmezéstudományban is, ahol az olyan élelmiszereket kutatjuk, amelyek korlátozzák a súlynövekedést. Napjaink problémájának megoldására, a kórokozók hatástalanítását szolgáló, rendkívül hatékony nanoszűrő

FOTO: ARCHÍV Š. BOHÁČEKA

eszköz fejlesztésén és tökéletesítésén dolgozunk, amelyet már szabadalmaztattunk.

Biztosan sok olvasónk tudja, hogy a papír fából készül, de vajon pontos ez a megállapítás?

A papírgyártási termékek az ún. pépből készülnek, amely a cellulóz és más természetes nyomelemek elegye. A cellulóz emészthetetlen rost, amelyet a növények sejtfalaiból, főleg fából, nálunk elsősorban a lomblevelű fákból nyerünk. Tehát elvileg ez a megállapítás helyes, de a kész termékhez vezető út nagyon igényes és több kémiai és mechanikai folyamaton keresztül vezet, amelyekhez nagy mennyiségű vizet és elektromos energiát használnak fel.

Lehet tudni, hogy Szlovákiában évente mennyi természetes anyagot dolgoznak fel a papírgyártásban?

Jelenleg ez megközelítőleg 3 millió m^3, 4. osztályú – tehát sérült fát jelent. Röviden azt mondhatnánk, hogy a papírgyártás éppen attól a fától szabadítja meg az erdőt, amelyet másként nem lehet a faiparban hasznosítani. Természetesen a gyártásba másodlagos nyersanyagként visszakerül a papírgyűjtésből származó papír is.

Azt olvastam, hogy a kartonpapír és egyéb, pl. irodai papír vagy újságpapír újrafeldolgozásban különbség van. Nem mindegy hogy milyen a papír?

Igen, ez így van. A barna pép, amelyből a kartonpapír készül, legtöbbször tűlevelű fából származik, és hosszabb cellulóz rostokat tartalmaz, mint a fehérített lomblevelű fáé, aminek köszönhetően jobb mechanikai tulajdonságokkal rendelkezik. A barna pép hátránya, hogy hosszú ideig nem volt olyan technológia, amellyel ezt a nyersanyagot másodlagosan fel lehetett dolgozni.

Tehát a kartonpapír – a barna pép jobb minőségű, de nem tudjuk újrahasznosítani?

Szerencsénkre hosszú évek után sikerült Szlovákiában két beruházót meggyőznünk, hogy telepítsenek kartonpapír feldolgozására szolgáló gyártósort. Ez a két vállalat megfelelő mennyiségű új csomagoló termékeket tud majd gyártani. Tehát gyűjtőláncunk nagyon sok értékes nyersanyagot tud majd felhasználni és egyben hozzájárulnak ennek a természetes alapanyagnak újrahasznosításához is. A kartonpapír így ismét keresett másodlagos nyersanyag lesz.

Biztosan nehéz megállapítani, hogy mennyi papírt használnak fel évente Szlovákia lakosai, mert a papírgyártás termékeit importáljuk és exportáljuk is a határon túlra. Esetleg megközelítőleg lehet-e tudni, hogy a hulladékba kerülő papírtermékek hány százaléka kerül ismételt szelektálásra?

A Szlovákiában felhasznált papír mennyiségét pontosan ismerjük. Szlovákia lakosai évente 480 000 tonna papírt használnak el, tehát egy lakos átlagosan 90 kg-ot. Ez a szám a fejlett nyugati országokhoz képest

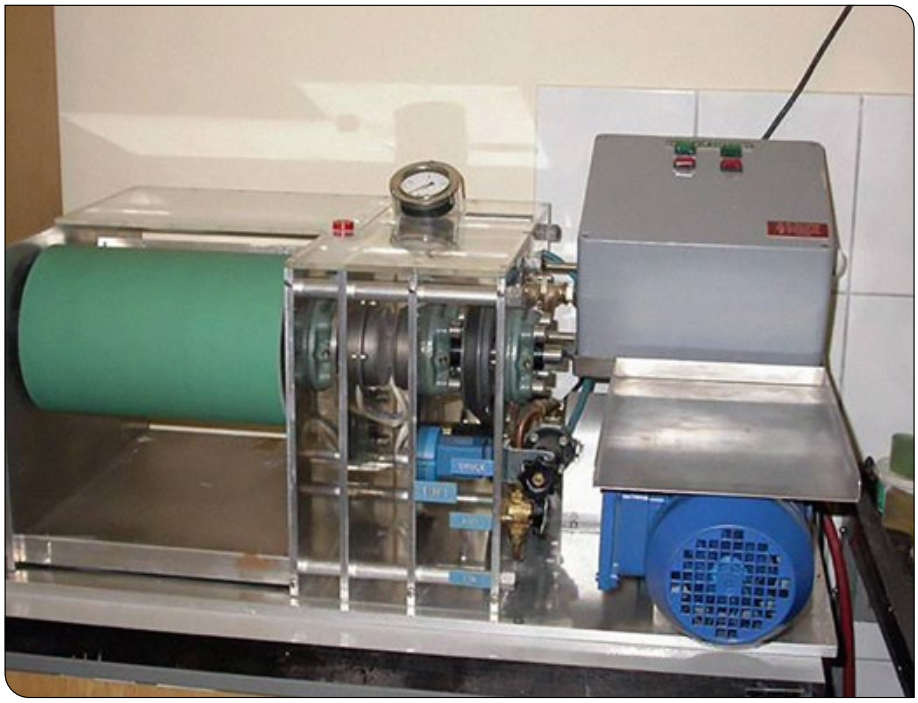

még mindig alacsony és biztosan emelkedni fog. A szelektálásban és az újrahasznosításban európai viszonylatban a vezető országok közé tartozunk, másodlagos feldolgozásra a szelektált papír mintegy 90 %-a kerül. Ehhez a hosszú ideje pozitív statisztikához hozzájárult az is, hogy már a volt Csehszlovákiában is jó volt az együttműködés az iskolákkal és motivációs papírgyűjtéseket szerveztek.

Milyen lépéseket tehet az egyszerű ember – a fogyasztó, hogy a lehető legjobban segítsen a természetnek?

Egyértelműen az újrahasznosítható és a biológiailag lebomló csomagoló anyagok felé kell fordulnunk. Nincs egy további bolygónk, és ha ezt a mostanit – a Földet – megtelítjük csomagoló anyaggal, amelyet a természet nem tud feldolgozni, a következő nemzedékeket szinte megoldhatatlan szituáció elé állítjuk.

Tudom, hogy olyan ember vagy, akihez közel áll a természet és az ökológia, az hogy falun nőttél fel biztosan hozzájárult ehhez a jellemvonásodhoz.

Igen, a kertben végzett munka a tudományos és menedzseri tevékenységemben is gazdagít, az embernek szüksége van a természetes mozgásra. A gyakori szolgálati útjaimnak köszönhetően nagyon szeretem az egzotikát. Hobbim a trópusi és szubtrópusi növények termesztése az egyre melegedőbb éghajlati viszonyaink között.

István, köszönöm szépen a beszélgetést, további kutatásaidhoz sok energiát kívánok.

Kristián Lipták

(ford.-szme-)

HASIČI SI UCTILI SVOJHO PATRÓNA

Človek a oheň, obec a požiarna ochrana, hasiči a Svätý Florián. To sú väzby, nad ktorými sa už po niekoľko generácií takmer nikto ani nezamyslí. Na priečeliach domov, v kostoloch, erboch miest, na pečatiach, rázcestiach, ale najmä na hasičských zbrojniciach sa dodnes môžeme stretnúť so zobrazením Svätého Floriána v uniforme rímskeho vojaka s putňou v ruke, hasiaceho horiaci dom.

Florián bol plukovníkom v legionárskom vojsku rímskeho cisára Diokleciána. V roku 304 sa postavil na obranu v Lorchu zatknutých a uväznených 40 kresťanských legionárov. Za pokus o ich vyslobodenie bol zatknutý a odsúdený na smrť. Poprava sa konala dňa 4. mája 304. Na krk mu priviazali mlynský kameň a následne ho utopili vo vodách rieky Enns.

Legenda hovorí, že voda vyplavila Floriánovu mŕtvolu na skalu, kde ho pred zhanobením strážil veľký orol. Takto telo našla vdova Valéria a pochovala ho.

V legendách však žila jeho postava ďalej. Podľa jednej Florián bol ešte len malým chlapcom, keď na jeho modlitbu zázračne vyhasol oheň pri horiacom dome. Ďalšia legenda hovorí o tom, že počas víchrice jeden uhliar spadol do vlastnoručne založenej vatry. Celý od strachu sa začal modliť k Svätému Floriánovi, vzápätí celú hranicu zaplavila voda a on sa zachránil.

Ale čo vlastne znamená človeku dnešnej doby postava Floriána?

Podľa mnohých je vzorom, ktorý svojou obetavosťou vynikol spomedzi svojich rovesníkov, kto zdieľal spoločný osud so svojimi spolubojovníkmi, nebál sa ani smrti a jeho hrdinstvo môže byť príkladom aj dnes.

U hasičov 21. storočia sa hrdinstvo, smelosť, sebaobetovanie a spolupatričnosť spája aj s odbornou znalosťou, skúsenosťou a profesionálnym presvedčením.

Pamiatku svojho patróna si uctili dňa 4. mája 2021 pietnym aktom kladenia venca k jeho pomníku aj naši hasiči.

Alžbeta Szárazová

VÉDŐSZENTJÜK ELŐTT TISZTELEGTEK

Az egyik legfélelmetesebb elemi erőtől, a tűztől való rettegés keltette életre Szent Flóriánnak a „tűz katonájának" kultuszát. Szent Flórián alakjával a világon sok helyen találkozhatunk. Templomokban, házak falába süllyesztve, címereken, pecséteken, köztereken áll a római katona szobra, aki kannából vizet önt egy égő ház tetejére.

Flórián Diocletianus római császár századosaként szolgált. 304-ben a Laureacumban fogságba ejtett 40 keresztény legionárius segítségére sietett. Kiszabadításukra tett kísérlete miatt bebörtönözték és halálra ítélték. Az ítéletet 304. május 4-én hajtották végre. Malomkővel a nyakában az Ennse hídjáról a folyóba taszították. A legenda szerint a folyó kivetette Flórián holttestét egy sziklára, ahol a megszégyenítéstől egy sas védte. Így talált rá egy Valéria nevű özvegy és temette el.

A legendákban azonban még tovább élt. Egyik szerint Flórián még gyerek volt, amikor imádságára csodálatos módon kialudtak egy égő ház lángjai. Egy másik szerint egyszer egy szénégető hatalmas szélviharban az általa rakott máglya lángjai közé esett. Rémületében Szent Flóriánhoz fohászkodott, erre víz öntötte el a máglyát, és a szénégető megmenekült.

De mit jelent Flórián a mai kor emberének?

Sokak szerint olyan példaképet, aki önfeláldozó magatartásával kitűnt kortársai közül, aki bajtársaival sorsközösséget vállalva, vállalta a halált, akinek hősiessége ma is tiszteletet parancsol.

A hősiesség, a bátorság, az önfeláldozás, a bajtársiasság a 21. század tűzoltóinál szakmai tudással, gyakorlati tapasztalattal és hivatástudattal párosul.

Védőszentjük emléke előtt 2021. május 4-én a helyi tűzoltók a hagyományos koszorúzással tisztelegtek

Száraz Erzsébet

FOTO: HANZEL LAJOS

DEŇ MATIEK V MATERSKEJ ŠKOLE

Najväčším šťastím pre dieťa je mať dobrú, milú, nežnú a starostlivú matku. Druhá májová nedeľa sa na Slovensku už tradične oslavuje ako Deň matiek. Ku každému sviatku neodmysliteľne patrí kytica. Deti z materskej školy slovenskej uvili pre svoje mamičky kyticu piesní, básní a tancov. Krátkym videom sme sa poďakovali za lásku, starostlivosť a obetavosť najdrahším mamičkám, starým mamám a krstným mamám.

Kolektív MŠ slovenskej

ANYÁK NAPJA AZ ÓVODÁBAN

Minden gyermek legnagyobb boldogsága a jóságos, kedves és gondos édesanya. Szlovákiában május második vasárnapján ünnepeljük az anyák napját. Minden ünnep elengedhetetlen velejárója a virágcsokor. A szlovák óvoda gyermekei dalokból, versekből és táncokból fontak egy csokorra valót. Rövid video összeállítással köszönték meg édesanyáik, nagymamáik és keresztmamáik szeretetét, gondoskodását és önfeláldozását.

A szlovák óvoda kollektívája

FOTO: ARCHÍV MŠ

RUBRIKA PORIADKOVEJ SLUŽBY

Chodník nie len pre chodcov ale aj pre cyklistov

Pozdravujem všetkých, ktorí radi využívajú či už rekreačne ale aj športovo cyklotrasy alebo chodníky pre cyklistov. V našej obci sa realizovali projekty zamerané na bezpečnú jazdu na bicykli, a toho času sa už na uliciach Štefana Majora a Leninova využívajú nové chodníky aj pre tento účel. Nie je to neobvyklé riešenie určenia komunikácie tak pre chodcov ako aj pre cyklistov. Práve preto je vzájomné rešpektovanie na tejto komunikácii na správnom mieste. Jazda na bicykli a chôdza peši nesmú navzájom ohroziť ani obmedziť žiadneho účastníka.

K bezpečnému a plynulému priebehu premávky, nakoľko je to komunikácia je potrebné, aby aj vodiči motorových vozidiel brali v úvahu povinnosti, ktoré vyplývajú zo zákona o cestnej premávke. Vodič je povinný presvedčiť sa, či neohrozí alebo neobmedzí pohyb na chodníku s využitím aj pre cyklistov. V našom prípade sa jedná hlavne o parkovanie, ktoré často spôsobuje nemalé problémy, keď vozidlo zabraňuje a zasahuje do komunikácie na chodníku. Je to nemilé, a predovšetkým bezohľadné správanie sa zo strany vodiča!

Preto sa snažme o to, aby nám ten nový chodník robil skôr radosť ako starosť. Ten starý predsa už naozaj nespĺňal svoj účel.

OBJEKTÍVNA ZODPOVEDNOSŤ REALIZOVANÁ OBCOU

Dňa 01. 05. 2021 nadobudol účinnosť zákon č. 146/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Obyvatelia obcí tým, že obce budú účinne (jednoduchšie, rýchlejšie, hospodárnejšie, elektronicky – oproti vyvodzovaniu subjektívnej zodpovednosti vodiča) bojovať s porušovateľmi pravidiel cestnej premávky (prostredníctvom držiteľov vozidiel), tak získajú vyššiu mieru komfortnosti a bezpečnosti na cestách v obci.

Pre zjednodušenie činnosti obcí resp. obcí prostredníctvom obecných polícií bol odborným útvarom Prezídia Policajného zboru spracovaný prehľad činnosti príslušného orgánu od zistenia porušenia pravidiel cestnej premávky až po úhradu pokuty, súčasne bol pripravený možný variant šablóny rozkazu o uložení pokuty za správny delikt držiteľa vozidla. (zdroj minv.sk /MV SR)

Ladislav Kiss
člen poriadkovej služby

POĎAKOVANIE

Nikdy nezabudni, že na ceste nie si sám. Pomocníci sú tam naokolo a podporia ťa. To sme na vlastnej koži zažili dňa 11. marca 2021 vo Veľkých Úľanoch, kde nám rýchlo a efektívne pomohla poriadková hliadka obce.

Touto cesto by sme sa chceli poďakovať pánovi Ladislavovi Kissovi a Pavlovi Szárazovi ml.

S úctou rodina Valacsayová z Horných Salíb.

A RENDFENNTARTÓ EGYSÉG ROVATA

FOTO: KISS LADISLAV

A járda egyben kerékpárút is

Mindenkit üdvözlök, akik szívesen használják a bicikli utakat, illetve a gyalogosok és a kerékpározókat is szolgáló járdákat. A községben megvalósultak azok a projektek, amelyek a biztonságos kerékpározást teszik lehetővé. Jelenleg már a Major István és a Lenin utcában is céljuknak megfelelően szolgálnak. Ez nem egy szokatlan megoldás, amikor az utat a gyalogosok és a kerékpárosok is használhatják. Éppen azért fontos, hogy ezeken a járdákon a járókelők és a kerékpározók kölcsönösen respektálják egymást. Nem szabad, hogy egymást veszélybe sodorják, vagy korlátozzák.

Tekintettel arra, hogy ez tulajdonképpen egy közút – a folyamatos és biztonságos közlekedés érdekében szükséges, főleg a gépkocsivezetők részéről, hogy következetesen tartsák be a közlekedési szabályokat. A sofőr köteles meggyőződni arról, hogy nem veszélyezteti, és nem akadályozza a gyalogosokat és a kerékpárosokat. A mi esetünkben elsősorban a parkolásról van szó, ami bizony sokszor problémát okoz, amikor az autó akadályozza és zavarja a járda forgalmát. A sofőrök részéről ez nagyon kellemetlen, és elsősorban vakmerő viselkedés.

Ezért igyekezzünk úgy viselkedni, hogy az új járdák gondok helyett inkább örömet szerezzenek nekünk. Hiszen az a régi már nem szolgált megfelelően.

AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL MEGVALÓSÍTOTT OBJEKTÍV FELELŐSSÉG

2021. 05. 01-én lépett érvénybe a 146/2021-es törvény, amely a 8/2009 számú, a közúti forgalomról, valamint a Szlovák Nemzeti Tanács 372/1990 számú, a kihágásokról szóló a törvényeket módosítja és egészíti ki.

A község lakosai magasabb szintű kényelmet és biztonságot nyernek azzal, hogy a község hatékonyabban fog felléphetni és küzdeni a közúti közlekedési szabályok megsértői ellen (kocsi tulajdonosokon keresztül – könnyebben, gyorsabban, gazdaságosabban, elektronikus formában is – a sofőr szubjektív felelősségével szemben).

A községek, illetve a községi rendőrségek tevékenységének egyszerűsítése érdekében a Rendőri Testület Elnökségének szakmai osztálya áttekintést készített az illetékes hatóság tevékenységéről a közúti közlekedési szabályok megsértésének felderítésétől egészen a bírságok kiszabásáig. Ezzel egyidejűleg elkészült a járműtulajdonos szabálysértése miatt kiszabott közigazgatási bírság elrendelésének egy lehetséges változata is. (forrás minv.sk / SzBM).

Kiss László

a rendfenntartó egység tagja

(ford.: – szme-)

KÖSZÖNET

Soha ne felejtsd el, hogy nem vagy egyedül az úton. A segítők ott vannak körülötted és melléd állnak. Ezt tapasztaltuk 2021. március 11-én Nagyfödémesen, ahol a falu rendfenntartó egységétől kaptunk gyors és hathatós segítséget.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani Kiss Lászlónak és ifj. Száraz Pálnak.

Tisztelettel: Valacsayék Felsőszeliből

Hrdinovia klímy

Naša škola sa v rámci osláv Dňa Zeme, ktorý slávime vždy 22. apríla,zapojila do projektu Hrdinovia klímy. V rámci tohto projektu sme na hodinách slovenského jazyka a literatúry pracovali s komiksom s rovnomenným názvom HRDINOVIA KLÍMY. Komiks bol vytvorený kanadskými dobrovoľníkmi a do našej školy sa dostal bezplatne vďaka PRAVDE a vydavateľstvu PRO. Komiks hovorí o problematike environmentálnej výchovy a predstavuje čitateľom svet v roku 2121, v ktorom je klimatická kríza vyriešená. Žiaci 7.B a 8.A triedy sa vďaka nemu ponorili do budúcnosti, v ktorej túto krízu pomohli vyriešiť vedci a ďalší odborníci spojení pod skratkou IPCC – International Panel on Climate Change (Medzinárodný panel o zmene klímy). Žiaci sa dozvedeli, ako prebieha proces získavania vedeckých poznatkov, prečo sú niektoré informácie dôveryhodné a iné nie, resp. ako ich odlíšia od hoaxov a dezinformácií. Na hodinách sme diskutovali o tom, že skleníkový efekt spôsobuje rozpad biodiverzity, napomáha masovému vymieraniu druhov a globálne otepľovanie sa týka každého z nás. Následne žiaci uvažovali nad tým, ako sa dajú dané problémy riešiť a čo môžeme urobiť pre prírodu, pre našu Zem. Zistili sme, že jediným riešením je znižovanie vlastnej spotreby a udržanie tzv. globálnej ekonomickej rovnováhy.

FOTO: ARCHÍV ZŠ

PaedDr. Eva Talianová
učiteľka ZŠ slovenskej

A klíma hősei

Iskolánk tanulói a Föld napja alkalmából, amelyet április 22-én ünneplünk bekapcsolódtak „A klíma hősei" elnevezésű pályázatba. A projekt kapcsán a szlovák nyelv és irodalom órákon az azonos című „A klíma hősei" képregénnyel dolgoztunk. A képregényt kanadai önkéntesek alkották meg. Iskolánkra a PRAVDA újság és a PRO kiadónak köszönhetően ingyenesen jutott el. A képregény a környezeti neveléssel foglalkozik, és olvasóinak bemutatja, milyen lesz a világ 2121-ben, amikor a klímaválság már megoldódott. A 7.B és a 8.A osztályok tanulói a képregénynek köszönhetően elmélyülhettek a jövőben, amelyben tudósok és az IPCC - International Panel on Climate Change (A Nemzetközi Éghajlat-változási Testület) szakemberei segítettek megoldani a klímaválságot. A tanulók tudomást szereztek arról, hogy milyen a tudományos ismeretek megszerzésének folyamata, hogy egyes információk miért megbízhatóak, míg mások nem, ill. hogyan különböztetik meg őket a hamisaktól és a félretájékoztatásoktól. Az órákon arról is beszélgettünk, hogy az üvegházeffektus a biológiai sokrétűség pusztulását okozza, elősegíti a fajok tömeges kihalását, és a globális felmelegedés mindannyiunkat érint. Később a tanulók azzal foglalkoztak, hogyan lehetne az adott problémákat megoldani, és mit tehetünk a természetért, a Földünkért. Arra a megállapításra jutottunk, hogy az egyik megoldás a saját fogyasztásunk csökkentése és az ún. globális gazdasági egyensúly fenntartása.

PaedDr. Eva Talianová
a szlovák iskola pedagógusa, (ford.-szme-)

Základná škola – 9. A trieda
A szlovák iskola 9. A osztálya
FOTO: LUKÁŠ KLČO

SVET HARRYHO POTTERA

Dvadsiate výročie vydania knižnej série o legendárnom čarodejníkovi Harrym Potterovi sa stal inšpiráciou pre projekt s názvom „Únikovka – Svet Harryho Pottera", ktorý práve prebieha na miestnej základnej škole slovenskej.

Projekt sme začali realizovať už počas dištančného vzdelávania. Žiaci 6.A, 6.B, 7.B a 8.A triedy mali možnosť zažiť on-line únikovku, reps. escape room inšpirovaný príbehom o Harrym Potterovi. Na hodine literatúry boli žiaci „uzamknutí" v on-line čarodejnom svete, odkiaľ sa museli vyslobodiť v priebehu 40 minút. Okrem logického myslenia a tímovej spolupráce preverili jednotlivé aktivity aj ich vedomosti z daného literárneho diela.

FOTO: ARCHÍV ZŠ

Po nástupe do školy žiaci 7.B triedy na hodine výtvarnej výchovy namaľovali črepníky, do ktorých zasadili nielen legendárnu mandragoru, ale aj semiačka petržlenu, čili, jahôd, bazalky, paradajok a pažítky. Vyzdobené črepníky žiaci krásne pobalili a obdarovali nimi svoje mamy pri príležitosti Dňa matiek. Na nasledujúcich hodinách ešte žiakov čaká výroba vlastnej „zlatej strely", kurz tvorby on-line krížoviek, osem smeroviek a vedomostná súťaž.

Projekt má žiakom ukázať, že on-line priestor môže byť miestom pre realizáciu vlastných projektov, má zlepšiť ich digitálne zručnosti, rozvíjať kritické myslenie a spoluprácu.

Projekt Únikovka – „Svet Harryho Pottera" finančne podporila Nadácia Orange v grantovom programe „e - Školy pre budúcnosť 2020/2021". Ďakujeme!

PaedDr. Eva Talianová, *učiteľka ZŠ*

HARRY POTTER VILÁGA

A legendás Harry Potterről szóló könyvsorozat kiadásának 20. évfordulója adta az ötletet a „Menekülő szoba – Harry Potter világa" című projekthez, amely jelenleg a helyi szlovák iskolában folyik.

A pályázattal már a távoktatás ideje alatt kezdtünk foglalkozni. A 6.A, 6.B, 7.B és a 8.A osztályos tanulóknak lehetőségük nyílt online formában átélni a szabaduló szobát, (escape room), amelyet a Harry Potter történet ihletett. Irodalom órán a diákok „be voltak zárva" az online varázslatos világába, ahonnan 40 perc alatt kellett kiszabadulni. A logikus gondolkodás és a csapatmunka mellett az egyes aktivitások felmérték a tanulók ismereteit az adott irodalmi műből is.

Az újonnan iskolába lépés után a 7. B osztályosok a rajzórákon virágcserepeket festettek, amelybe nemcsak a legendás mandragórát ültették el, hanem petrezselyem, chili paprika, eper, bazsalikom, paradicsom és snidling magvakat is. A diákok a dekorált cserepeket szépen becsomagolták és az Anyák napja alkalmával megajándékozták vele édesanyáikat. A további órákon a tanulókra még a saját „arany lövés" készítése, online keresztrejtvény-, nyolcirányú rejtvénykészítés és műveltségi verseny vár.

A pályázat ráirányítja a tanulók figyelmét, hogy az online világ a saját projektek megvalósítására, a digitális készség javítására, a kritikus gondolkodásmódra és együttműködésre is alkalmat ad.

„Menekülő szoba – Harry Potter világa" című projektet anyagilag az Orange alapítvány támogatta az „e – A jövő iskolái 2020-2021" támogatási rendszer keretén belül.

PaedDr. Eva Talianová,

a szlovák iskola pedagógusa, (ford. -szme-)

Základná škola – 9. B trieda
A szlovák iskola 9. B osztálya

FOTO: LUKÁŠ KLČO

Aj počas vzdelávania na diaľku sa pracovalo

Aj tento školský rok bol v živote našej školy plný ťažkostí, veď naši žiaci na druhom stupni sa už od novembra mohli vzdelávať iba na diaľku. Napriek tomu sa vytrvalo prihlasovali na vyučovanie a snažili sa zo seba vydať maximálny výkon.

Vzdelávanie na diaľku samozrejme zanechalo svoje stopy aj na predmetových súťažiach. Žiaľ, všetky súťaže, na ktorých by sa naši žiaci mohli blysnúť svojimi rečníckymi zručnosťami odpadávali. Neboli súťaže v prednese poézie a prózy, neorganizovali sa jazykové súťaže zamerané na správnu výslovnosť. Zapojili sme sa jedine do celoslovenskej súťaže „Médiasztár", ktoré sa začalo ešte na jeseň. Naše dve žiačky Anna Ibolya a Lilla Flóra Kerekové túto súťaž pred dvomi rokmi aj vyhrali. Každoročne hľadajú najšikovnejšieho novinára spomedzi žiakov, a preto sa aj tento rok dievčatá s veľkým elánom zapojili do súťaže, ktorá ale pre pandémiu bola trocha pozmenená. Už vopred bolo pre všetkých jasné, že budú len korešpondenčné kolá, a naživo si najlepší účastníci nezmerajú svoje sily. Organizátori si skutočne dali záležať, veď súťaž odštartovali zaujímavou úlohou. Epidémia, vyvolaná koronavírusom a karanténa sa museli objaviť aj v písomných úlohách, veď podnikaví účastníci museli napísať turistického sprievodcu k vymyslenému výletu počas karantény. Anna a Lilla vytvorili skutočne kreatívne a pozoruhodné texty, ktoré teraz uvádzame.

Mgr. Attila Gál
učiteľ maďarského jazyka
a literatúry na ZŠ M. Borsosa s VJM

KEREK LILLA FLÓRA:

SEDEM NEVYNECHATEĽNÝCH POZORUHODNOSTÍ, KEĎ SA PRECHÁDZAŠ PO DOME

Objavte aj Vy zaujímavé pozoruhodnosti nášho domu, jeho zákutia, nahliadnite do tajomného sveta izieb od vchodu až po tmavú spálňu! Netreba sa zrieť ani malebného výhľadu, veď tento zážitok Vám zabezpečia okná s orientáciou na jednotlivé svetové strany!

„KLOBÚK KÚZELNÍKA"

Počas túry vábia každého, kto vstúpi do predsiene nespočetné atrakcie: písací stôl, izbové rastliny a skriňová stena. Tu sa vždy objaví nejaká staronová drobnosť, o ktorej sme si mysleli, že je stratená, a kto tu mieni tráviť čas nezostane bez vzruchu. Na pohovke pri dverách si môžu oddýchnuť od ničnerobenia, a dokonca môžu počúvať hudbu vďaka gramofónu. Na drobnom stojane vás láka album, a okamžite sa ocitnete uprostred diskotéky z konca osemdesiatych rokov. Táto miestnosť je spojená s malou chodbičkou cez ktorú sa milovníci avantgardy dostanú do raja. Tu si môžu odložiť kabáty alebo obdivovať množstvo krásne zoradenej múky, cukru, cestovín na polici, čiže zásoby pre potreby karantény. Stojan na topánky vplýva na pozorovateľa svojimi prekvapivými dadaistickými prvkami. A odtiaľ sa už len na skok nachádza

„KANAÁN PLNÝ TEKUTÉHO MEDU"

Veľkej popularite sa teší ukážková kuchyňa Babenko - stravnej s.r.o., ktorá reprezentuje tradičné chute, ale vďaka svojmu inovatívnemu charakteru sa na stôl vždy dostane aj niečo nové, čo zožne nemalý úspech. K jednému z najobľúbenejších cieľov našej cesty sa vieme priblížiť z predsiene. Cesta, ktorá sa dá zvládnuť bez mimoriadnych príprav sa odporúča predovšetkým pre začiatočníkov. Každé ráno, na obed či večer návštevníkov očakáva prestretý stôl, a každodenne funguje samoobsluha (aj v noci či pre prípad pohromy). Jej návšteva sa odporúča v ktorejkoľvek etape roka, ale kto túži po výnimočnom zážitku, počas narodenín či sviatkov musí povinne navštíviť toto miesto.

„NEDOSIAHNUTEĽNÝ ZDROJ INŠPIRÁCIÍ & SPA"

Do kúpeľne sa podarí vstúpiť iba skutočne šťastlivým dobrodruhom, a to preto, lebo je väčšinou obsadená. No keď sme dostatočne odhodlaní, aby sme vyčkali rad, určite sa nesklameme. Oplatí sa tam zdržať, ak sme sa tam dostali. Pračka s policou nad ňou poskytujú mimoriadne impozantný pohľad. Môžeme sa pokochať vo farebnej kavalkáde uterákov a ovoňať rôzne mydlá. Na tomto mieste nájdeme košík na špinavú bielizeň, a keď sme už tu, odporúča sa umyť si ruky a použiť aj sprchu. Môžeme sa k nej dostať z predsiene cez malú chodbu, a výnimočná je aj tým, že sa pri nej nachádza najmenšia miestnosť domu.

„BOHÉMSKA DIELŇA"

Z predsiene sa k nej dostaneme cez tri malé schody. Návštevníka drobnej pracovne víta rozkošná zmiešanina podlahy pokrytej štvorcovými dlaždicami, písacieho stola, políc na knihy, počítača, tlačiarne, páru izbových rastlín a žehliacej dosky. V zástrčke rozdeľovač s pripojenými nabíjačkami, a na druhej strane káblov sa neustále striedajú tlačiareň, telefón, žehlička alebo lepiaca tavná pištoľ, vytvoriac tak zvláštnu harmóniu celej miestnosti.

„OBDIVUHODNÁ BIBLIOTÉKA"

Dostaneme sa k nej cez pracovňu. Cestovateľa uchváti pohľad na množstvo kníh, knihomoli si tu zgustnú na skutočných delikatesách maďarskej a svetovej literatúry. Najstaršie kúsky pochádzajú z konca 19. storočia! Zároveň, ak pristúpite k oknu, odkryje sa vám romantický obraz. Ak by vás hlavná cesta neočarila, v pozadí sa vám otvorí krásna panoráma chotára, a na horizonte drobný pásik lesa. Príjemne trávenému času slúži tu prítomný televízor, ako aj kreslá a pohovka, no a domácu atmosféru vyčaria staré rodinné fotografie.

„MEDVEDÍ BRLOH"

Cesta sem vedie z pracovne. Je spojená s malou izbou, ktorá funguje ako šatník. V tomto období roka je spálňa doobeda uzavretá, ale keby ste vstúpili, pravdepodobne by ste sa stretli s udiveným zrakom učiteľa, smejúcou sa triedou a dvomi usilovnými žiačkami, účastníčkami diaľkového štúdia. Napriek tomu by ste sem mali zavítať, lebo atmosféra je tu výborná, nehovoriac o tom, že sa v cieli únavná cesta vyplatí! Okrem dvoch pohodlných postelí tu uvidíte aj dva toaletné stolíky, jeden upravený a jeden preplnený. Podľa miestnej legendy tu spia dvojičky, preto toto usporiadanie. A keď ste už tu, oddýchnite si po únavnom dni, a dobre sa vyspite (na koberci).

„BAZÁR"

Komu ešte nestačil vzruch dnešného dňa, nech ide na povalu, kam sa síce dostane iba zvonka, ale čaká ho skutočne interesantná atmosféra. Neodmysliteľná tajuplná zliatina prachu, pavučiny a prerážajúceho sa svetla, ale kto sem vstúpi privíta ho skutočný turecký bazár. Nájde tu od antickej šálky cez vtáčiu klietku po túlavú mačku všetko, veď výber je široký.

Vyberte si z ďalších turistických sprievodcov nášho vydavateľstva, spoznajte parádne pozoruhodnosti Dvora alebo objavte pútavé atrakcie Záhrady! Túlajte sa s nami, doma!

KEREK ANNA IBOLYA:

TOP 7 CIEĽOV V DOME, ČO TREBA VIDIEŤ

Po nádhernom malom Dvore sme zamierili ku skutočne úchvatnému Domu. Ďalšia kapitola zahŕňa pozoruhodnosti a ciele našich potuliek po Dome

„PÔVABNÁ SPOLOČENSKÁ MIESTNOSŤ“

Medzi štyrmi stenami prijímacej miestnosti nájde cestovateľ množstvo vzrušenia. Prvým, a asi najviac očividným je gramofón s dvomi reproduktormi, čo zabezpečí dobrú náladu po celý deň, najčastejšie so skutočnou vinylovou gramoplatňou z roku 1987, s klasickými šlágrami Ricka Astleyho. Pohovka poskytuje dokonalú možnosť unavenému návštevníkovi v sprievode niekoľkých mäkkých podušiek. Polo ležiac na kanape sa pre odvážlivcov otvára úžasný pohľad na impozantnú kvetinovú záhradu, pri ktorej môžu sledovať harmonickú symbiózu dvoch čiernych mačiek, jedného kocúra a jednej červenej mačky, ako aj jedného čierneho dedinského kríženca - psa stredného vzrastu.

„NEZABUDNUTEĽNÁ CHODBA“

V tejto krátkej premávajúcej miestnosti nájdete všetky predmety potrebné k upratovaniu, a tak návštevník, ktorý sa potrebuje zbaviť svojich nadbytočných energií, môže smelo chytiť metlu, umyť dlážku alebo uložiť topánky a čižmy na našich skvostných policiach. Nechýbajú ani vešiaky na kabáty a po celej pasáži máme možnosť zavesiť svoje veci.

„KÚPEĽŇA WELLNESS RESORT& SPA“

Môže sa stať obľúbeným miestom so svojou pokojnou sprchou pre tých, ktorí túžia po omladzovacích kúrach. Ponúka ďalšie výhodné možnosti aj pre tých, ktorí na sebe chystajú vykonať zubárske (umývanie zubov) alebo kozmetické (napr.: kadernícke) zákroky. Zvláštnosťou je malé rádio na bielej polici, čo udáva atmosféru celého priestoru. Malebnú krásu celého interiéru zvyšuje nádherná farebná kavalkáda špinavej bielizne, ktorú si zvedavý návštevník môže pozrieť hneď zrána, a následne má možnosť sa započúvať do upokojujúceho hukotu práčky.

„REŠTIKA U BABENKY“

Po programoch, plných vzrušenia, oddychu a aktívneho vypnutia(z práce) nemožno vynechať ani Reštiku u Babenky, kam nás pozýva guvernér Domu, Stará mama, na kulinárske zážitkové stravovanie spestrené rôznymi chuťami a vôňami vplývajúcimi na naše zmysly, kde ovládne zúčastnených gastrotúry zmes nostalgie, moderny, tradičnosti a babkinho prekvapenia, v čase 0-24.

„BUSINESS CENTRUM EXTRA“

Nebudú sklamaní ani tí, ktorí sú zaneprázdnení obchodnými záležitosťami. HD monitor s ochrannou funkciou zraku a vždy pripravená videokamera ochotne víta odvážlivcov, a tichý bzukot blízkej tlačiarne ponúka terapeutické uvoľnenie ukonanému nervovému systému z každodenných stresových situácií. Milovníkov literatúry alebo mladých, ktorí potrebujú pomoc čakajú nástenné police klesajúce pod ťarchou kníh, od matematických teórií po súborné dielo Petőfiho je široká škála výberu.

„TAJUPLNÁ MIESTNOSŤ“

Po Reštike u Babenky je najvychytanejšou miestnosťou, lebo je multifunkčná, dva v jednom, obývačka - knižnica. Na stene vábivé maľby, rodinné fotografie, na podlahe jeden veľký sivý károvaný a jeden červený koberec so vzorkami, pri nich idylické a zároveň pohodlné kreslá. Pre úžasnú zbierku gramoplatní v malej skrini s policami je povinnou zastávkou pre milovníkov hudby. Veľký televízor na skrini s kreslami vytvára pre odvážlivcov nádherný prístroj na premiestňovanie sa: v okamihu môže navštíviť zrúcaniny starobylého mesta Inkov, Machu Picchu, alebo môže obdivovať v rámci horskej túry krasové vápencové bralá v Dachsteine. Vďaka kombinácii kresla a knihy sa turista môže stať účastníkom rozprávkových dobrodružstiev či historických potuliek časom.

„OSTROV POKOJA“

Spálňa pozýva ne celodenné leňošenie, sladké snívanie v harmónii svetlých farebných odtienkov. Pružná posteľ je na veľkú radosť nezbedných detičiek vhodnou trampolínou. Písací stôl neodolateľne láka každého milého záujemcu na on-line hodiny, od ôsmej hodiny rána do poludnia, v každú celú hodinu.

Dúfame, že sa Vám páčila naša okružná cesta počas karantény po Dome, kde si všetky vekové skupiny každej spoločenskej vrstvy našli svoj cieľ cesty! Pridajte sa k nám aj nabudúce!

Preklad: Mgr. Gabriela Vajdová

Tradícia stavania mája

Stavanie mája bola v minulosti krásna tradícia, zároveň aj milá zábava našej mládeže. Každý mládenec postavil máj pred dom svojej vyvolenej. Tento krásny zvyk sa konal nasledovne.

Večer pred prvým májom sa mládenci vykradli do lesa, kde vyrúbali strom, ktorý si už vopred vyhliadli. Museli konať veľmi opatrne, lebo výrub stromov bol z pravidla zakázaný, preto sa museli vyhnúť stretnutiu so strážcom alebo horárom.

Keď niekto prešiel v tú noc po dedine, pred „domami dievčat“ mohol vidieť usilovne pracujúcich mládencov. Pri bráne vykopali jamy, do ktorej postavili máj. Na druhý deň ráno potom bolo vo sviežom májovom vetre vidieť pred domami veľa pestrofarebných májov, zdobených rôznofarebnými stužkami, ktoré si od dievčat vopred vypýtali. Na mnohých stromoch boli zavesené aj krásne zdobené medovníkové srdiečka, ba dokonca na niektorých viseli aj fľaše s vínom.

Dievčatá ráno s rozbúchaným srdcom pozerali, či pred ich domom stojí máj, lebo sa tradovalo, že „dievča súce na vydaj“, pred domom, ktorého stál máj, sa ešte v tom roku vydá za svojho vyvoleného.

Pavol Száraz

FOTO: HANZEL LAJOS

Folyt a munka a távoktatás alatt is

Iskolánk életében az idei tanév is nehézségekkel volt teli, hiszen felső tagozatos tanulóink novembertől csak távoktatásban részesülhettek. Ennek ellenére kitartóan jelen voltak az órákon, igyekeztek kihozni magukból a maximumot.

A távoktatás a tantárgyversenyekre is rányomta a bélyegét. Sajnos, minden olyan verseny elmaradt, ahol a tanulóknak az előadói képességeiket kellett volna megcsillantaniuk. Nincsenek szavalóversenyek, és nem rendezik meg a kiejtési versenyt sem.

Egyedül az ősz folyamán elindult Médiasztár elnevezésű országos versenybe sikerült bekapcsolódnunk, amit tanulóink, Kerek Anna Ibolya és Kerek Lilla Flóra két évvel ezelőtt meg is nyertek. Minden évben keresik az ország legügyesebb diákújságíróját, ezért az idei tanévben is nagy elánnal vetették a lányok bele magukat a járvány által kissé átformált megmérettetésbe. Már előre tudható volt, hogy csak levelezős fordulók lesznek, élőben nem mérhetik majd össze tudásukat a legjobbak.

A szervezők kitettek magukért, hiszen érdekes feladattal indították a versenyt. A koronavírus-járvány és a karantén helyzet az írások tartalmi részében is meg kellett, hogy jelenjenek, hiszen egy elképzelt karantén-kirándulásról kellett útikalauzt írniuk a vállalkozó kedvű tanulóknak. Anna és Lilla is kreatív és figyelemfelkeltő szövegeket alkottak, következzenek most ezek.

Mgr. Gál Attila
a Borsos Mihály Alapiskola magyar szakos tanára

KEREK LILLA FLÓRA:
HÉT KIHAGYHATATLAN LÁTNIVALÓ, HA A HÁZBAN JÁRSZ

Fedezze fel Ön is házunk érdekes látnivalóit, zegzugait, nyerjen betekintést a szobák rejtelmes világába a bejárattól a sötét hálószobáig! Nem kell lemondania a festői szépségű kilátásról sem, a különböző tájolású ablakok biztosítják ezt az élményt is!

„A BŰVÉSZ KALAPJA“

A túra során megannyi látnivaló csalogatja azt, aki belép az előszobába: íróasztal, szobanövények, s a szekrénysor. Innen mindig előkerül valami régi-új, elveszettnek hitt apróság is, így aki itt szándékozza eltölteni idejét, biztosan nem marad ki az izgalomból. Az ajtó melletti kanapén nyugodtan kipihenheti magát, ha elfárad a semmittevésben, s akár zenét is hallgathat a lemezlejátszón. Egy apró állványon egy album csalogat, és rögtön a 80-as évek végi diszkó közepén érezheti magát. Ez a helység egy kis folyosóval van egybekötve, amelyben az avantgárd kedvelői a paradicsomba érkeznek. Itt lerakhatja kabátját, vagy megcsodálhatja a polcon sorakozó lisztek, cukrok, tésztafélék és egyebek sokaságát, vagyis a karantén- készletet. A cipőtartó állvány meghökkentő dadaista jelleggel hat a szemlélőre. S innen csak egy köpésre található a

„MÉZZEL FOLYÓ KÁNAÁN“

Nagy népszerűségnek örvend a Nagyi-koszt Kft. látványkonyhája, mely a hagyományos ízeket képviseli, ám innovatív jellegéből adódóan mindig valami új is terítékre kerül, nem kis sikerrel. Az egyik legkedveltebb célpont, megközelíthető az előszobából. Az út, mely különösebb edzettség nélkül is könnyedén teljesíthető, kezdőknek kimondottan előnyös. Minden reggel, délben és este terített asztal várja az ide betérőt, valamint egész nap működik az önkiszolgáló (éjjel is, vészhelyzet esetére). Az év bármelyik szakában ajánlott a látogatása, de aki igazán különleges élményre vágyik, szülinapokkor, ünnepek idején kötelező felkeresnie ezt a helyet.

„ELÉRHETETLEN IHLETŐSZOBA & SPA“

A fürdőszobába csak az igazán szerencsés kalandoroknak sikerül belépnie, abból adódóan, hogy legtöbbször foglalt. Ám ha elég elszántak vagyunk, hogy kivárjuk a sort, biztosan nem fogunk csalódni. Érdemes itt elidőzni, ha már bejutottunk. A mosógép, s felette a polc igen impozáns látványt nyújt. Kedvünkre gyönyörködhetünk a törülközők kavalkádjában, szaglászhatjuk a különféle szappanokat. E helyszínen található a szennyes kosár, s ha már itt vagyunk, megmoshatjuk a kezünket, sőt, a zuhanyt is igénybe vehetjük. A kis folyosón, az előszobából közelíthető meg, különlegessége, hogy mellette található a ház legkisebb helysége.

„BOHÉM MŰHELY“

Az előszobából, három fokos apró lépcsőn keresztül érhetjük el. A belépőt az apró dolgozószobában négyzetcsempés padló, íróasztal, könyvespolcok, számítógép, nyomtató egy- két szobanövény, s egy vasalódeszka váratlan, ám bájos egyvelege fogadja. A konnektorban elosztó, s a rácsatlakoztatott töltők, kábelek másik felén hol a nyomtató, telefon, vasaló, vagy a ragasztópisztoly váltakozik, s nyújt ezzel furcsa összhangot.

„BÁMULATOS BIBLIOTÉKA“

A kis dolgozószobán keresztül juthatunk el ide. Az utazónak megragadó látványban lehet itt része, ha a rengeteg könyvre néz, könyvmolyok igazi csemegére lelnek, a magyar és a világirodalom terítékén. Legöregebb darabjai az 1800-as évek végéről származnak! Ugyanakkor, ha az ablakhoz áll, romantikus látványban lesz része. Amennyiben a főút nem nyerné el tetszését, ha hátrább néz, elé tárul a határ szépsége, a horizonton pedig egy apró erdősáv. A kellemes időtöltést szolgálja még az itt található televízió, valamint a fotelek és egy ágy, otthonossá pedig a régi családi képek teszik.

„MEDVE BARLANG“

A dolgozószobából vezet ide az út. Egy apró szobával van egybenyitva, ami gardróbként funkcionál. Az év ezen szakában a hálószoba délelőttönként le van zárva, de ha bemenne, valószínűleg részese lehetne egy tanár csodálkozó tekintetének, a kacagó osztálynak, és a két serény tanulónak, akik részt vesznek a távoktatásban. Ennek ellenére keresse fel ezt az úticélt, mert kiváló a klíma, nem beszélve arról, hogy a célba érés után kifizetődik a fáradságos menet! A két kényelmes ágyon kívül két fésülködőasztalt is láthat, egy rendezettet és egy zsúfoltabbat. A helyi legenda szerint két iker alszik itt, azért ez az elrendezés. Ha már itt jár, pihenje ki a nap fáradságát, és aludjon egy jót (a szőnyegen).

„A BAZÁR“

Akinek viszont még nem lett volna elég ennyi izgalom egy napra, az menjen fel a padlásra, ami ugyan a házon kívülről közelíthető meg, fent igazi hangulat várja. Elválaszthatatlan a por, a pókhálók és az átszűrődő fény rejtelmes ötvözete, ám aki feljön ide, valóságos török bazárban lesz része. Megtalálható itt az antik csészétől a madárkalitkán keresztül a kóbor macskáig minden, hiszen széles a választék.

Válassza kiadónk további útikalauzait, ismerje meg az Udvar parádés látványosságait, vagy fedezze fel a Kert lebilincselő spektákulumát! Kalandozzon velünk, otthon!

KEREK ANNA IBOLYA:

TOP 7 ÚTI CÉL A HÁZBAN, AMIT LÁTNI KELL

A pompás kis Udvar után az igazán megragadó látványú Ház felé vesszük az irányt. A következő fejezet a Házban tett barangolási úti célokat, látványosságokat tartalmazza.

„A TÜNDÉRI TÁRSALGÓ“

A fogadószoba fehér falai közt rengeteg izgalmat lelhet az utazó. Első, s talán legszembetűnőbb a két hangfalas lemezlejátszó, amely biztosítja az egész napon át tartó jó hangulatot, legtöbbször egy igazi ´87-es bakelitlemezzel, rajta Rick Astley klasszikusaival. A heverő tökéletes lehetőséget kínál az elfáradt látogatónak, egy-két puha párna kíséretében. A kanapéról fél fekvésben nagyszerű látvány tárul a kalandor-szelleműek elé, ahol az impozáns virágoskert mellett két fekete, egy cirmos, és egy vörös macska, valamint egy fekete középtermetű utcamix kutya harmonikus szimbiózisát figyelheti meg.

„A FELEDHETETLEN FOLYOSÓ“

A kurta közlekedő tartalmazza a takarításhoz szükséges összes használati eszközt, így, ha az erre tévedő látogatónak sok a levezetni való fölösleges energiája, bátran seprűt ragadhat, felmoshat, vagy elrendezgetheti a cipőket és csizmákat pazar polcaikon. A kabátok „kajmóiból” sem lehet hiány, az átjáróban végig alkalmunk eshet felakasztani a holminkat.

„FÜRDŐSZOBA WELLNESS RESORT& SPA“

A fiatalos feltöltődésre vágyóknak könnyen kedvenc helye lehet zavartalan zuhanyzójával. További jó lehetőségeket kínál azok számára is, akik fogászati (fogmosás), vagy kozmetikai (pl.: fodrászati) beavatkozásokat szeretnének magukon végezni. Külön látnivaló a kis rádió a fehér polcon, mely megteremti az egész tér hangulatát. Az enteriőr festői szépségét fokozza a szennyes csodálatos szín kavalkádja is, amit a kíváncsi látogató kora reggel szemlélhet meg, utána pedig hallgathatja a mosógép megnyugtató zúgását is.

„NAGYI RESTI“

A sok izgalomban, pihenésben és aktív kikapcsolódásban teli programok után a Nagyi Resti sem maradhat ki, ahol Ház kormányzója, Nagymama hív meg egy ingerekre ható, illatokkal, ízekkel tarkított kulináris élmény-evésre, ahol a nosztalgia, a modern, a hagyományos, a nagyi-féle és a meghökkentő minden hatása úrrá lesz a gasztrotúrán résztvevőknek, 0-24-ben.

„BUSINESS CENTRUM EXTRA“

Az üzleti ügyekben erre igyekvők nem fognak csalódni. Egy HD monitor, szemvédő, fényszűrő funkcióval és egy naprakész videokamerával mindig készségesen fogadja a vállalkozó szelleműeket, valamint a karnyújtásnyira található nyomtató halk berregése terápiás jellegű feltöltődést nyújt fáradt idegeiknek a stresszes mindennapokban. A falon végig roskadozó könyvespolcok várják az irodalom kedvelőit, vagy a segítségre szoruló fiatalokat: matematika elmélettől Petőfi összes verseiig sokrétű a választék.

„TITOKZATOS TEREM“

A Nagyi Resti után a legfelkapottabb célpont, ugyanis multi funkciós, kettő az egyben nappali-könyvtár szoba. A falon hívogató festmények, családi képek, a földön nagy szürke kockás, és egy mintás piros szőnyeg, mellettük idillikus, és egyben kényelmes fotelok láthatóak. Egy kis polcos szekrényben lévő izgalmas lemezgyűjtemény miatt a zenebarátok számára kötelező ez a megálló. A szekrényen nagy TV, mely a karosszékekkel együtt csodálatos teleportáló készüléket alkot a merészebb látogatóknak: egy szempillantás alatt Machu Picchu inka romvárosát látogathatja, vagy akár Dachstein karsztos mészköveiben gyönyörködhet egy hegyi túra keretében. A fotel könyv kombinációval pedig mesebeli kalandok, vagy akár történelmi időutazások részese lehet a turista.

„NYUGALOM SZIGETE“

A hálószoba egész napos lustálkodásra, édes álmodozásra hívogat a világos színárnyalatok harmóniájával. Az ágy rugalmas, a rendetlen kisgyerekek örömére megfelelő trambulin. Az íróasztal ellenállhatatlanul csalogat minden kedves érdeklődőt online órára, 8-tól délig, minden egész órában.

Reméljük, hogy tetszett karantén körutunk a Házban, ahol minden társadalmi réteg minden korosztálya megtalálja kedvenc úti célját! Tartson velünk máskor is!

A májusfa hagyománya

Szép hagyomány, falvaink egykori fiataljainak kedves szórakozása volt a májusfa-állítása. Minden legény kiszemelt jövendőbelijének háza elé májusfát állított. Ez a szép szokás a következőképpen történt.

Május elseje előtti estén a legények kilopóztak a közeli erdőbe, ahol kivágták a már előre kiszemelt fát. Ezt nagyon óvatosan tették, mert a fakivágás rendszerint tilos volt, ezért kerülni kellett a csősszel, vagy az erdésszel való találkozást.

Ilyenkor éjjel, ha az ember végigment a falun, a „lányos házak” előtt szorgalmasan dolgozó legényeket talált. A kapu mellé gödröt ástak abba állították a májusfát. Másnap reggel aztán a friss májusi szélben ott lengett házak előtt a sok cifra májusfa, tarka szalagokkal díszítve, melyeket előzőleg kértek a lányoktól. Sok májusfán szép díszítésű mézeskalács - szívet, sőt némelyikén borospalackot is látni lehet.

A lányok reggel szívdobogva figyelték, áll-e a ház előtt májusfa, ugyanis a néphit azt tartotta, hogy amelyik ház előtt májusfa áll, annak „eladó” lánya, még abban az évben férjhez megy szíve választottjához.

Száraz Pál

FOTO: HANZEL LAJOS

PLÁNOVANÝ PROGRAM PODUJATÍ K 800. VÝROČIU PRVEJ PÍSOMNEJ ZMIENKY O OBCI VEĽKÉ ÚĽANY, XXV. OBECNÝCH DNÍ A XV. FESTIVALU NA MATÚŠOVEJ ZEMI

26. júna 2021 – sobota:

14.30 Ekumenická svätá omša v rímskokatolíckom kostole Kladenie vencov k pamätnej tabuli

17.00 Predstavenie knihy Lászlóa Szabóa: Hűség és kiállás

27. júna 2021 – nedeľa:

13.00 Futbalové popoludnie na futbalovom ihrisku

16.00 Popoludnie ľudových piesní na námestí

28. júna 2021 – pondelok:

8.00 Veľkoúľanská „osemstovka" – športový deň detí z materských a základných škôl

15.30 Slávnostné prijatie veľkoúľanských hasičov

29. júna 2021 – utorok:

17.00 Prijatie predstaviteľov aktívnych spoločenských organizácií a občianskych združení v obci

30. júna 2021 – streda:

8.00 Slávnostné ukončenie školského roka v ZŠ – vyhodnotenie aktívnych žiakov a súťaží vyhlásených k 800. výročiu PPZ

12.00 Oslava 40. výročia založenia Klubu dôchodcov Zlatý dážď

18.00 Vernisáž výstav v kultúrnom dome – miestni výtvarníci a k 800. výročiu PPZ

19.00 Stretnutie s Jozefom Poórom – beseda spojená s premietaním „O spomienkovej plavbe na počesť Ferenca Rákócziho II."

1. júla 2021 – štvrtok:

9.00 Oslavy 50. výročia otvorenia Škôlky s vyučovacím jazykom maďarským

14.00 Slávnostné prijatie zamestnancov vzdelávacích inštitúcií

18.00 „Len vtedy budeme mať budúcnosť, keď budeme ctiť minulosť" – program literárneho súboru Csemadoku k 800. výročiu PPZ

19.00 Kladenie vencov k pamätnej tabuli vysťahovaných pri rímskokatolíckom kostole

19.30 Organový koncert Arnolda Boldiša na nádvorí Kalvárie

2. júla 2021 – piatok:

15.00 Slávnostné zasadnutie obecného zastupiteľstva k 800. výročiu PPZ

17.00 Odhalenie pamätnej sochy k 800. výročiu PPZ

19.00 Vystúpenie tanečného divadla Kuttyomfitty

20.00 Vystúpenie tanečnej skupiny MT Family

21.00 Koncert skupiny Kormorán na námestí obce

21.00 Diskotéka pre mladých na kúpalisku Modrá perla

3. júla 2021 – sobota:

9.00 Súťaž vo varení v kotlíkoch

10.00 Veselé detské dopoludnie

10.00 Dobrú chuť – s cigánskou kapelou Ernesta Mezeiho a jeho sólistov
Vystúpenie speváčky a muzikálovej herečky Gizky Óňovej

12.30 Vyhodnotenie súťaže vo varení

16.00 Vystupujú naše najmenšie

16.30 40 rokov dychového súboru Veľkoúľančanka

17.00 Aj my sme tu – vystúpenie miestnych spevákov

19.00 Koncert – Jó Laci betyár

20.00 Koncert – Jamaha Duo

21.00 Koncert – Tajti Viktor

22.00 Ľudová veselica

Zmena programu vyhradená!

FOTO: HANZEL LAJOS

NAGYFÖDÉMES KÖZSÉG ELSŐ ÍRÁSOS EMLÍTÉSÉNEK 800. ÉVFORDULÓJA, A XXV. FALUNAPOK ÉS A XV. MÁTYUSFÖLDI FESZTIVÁL ALKALMÁBÓL TERVEZETT ÜNNEPSÉGSOROZAT MŰSORA

2021. június 26 – szombat:

14.30 Ökumenikus istentisztelet a római katolikus templomban. Koszorúzás a templom falán elhelyezett emléktáblánál

17.00 Könyvbemutató – Szabó László: Hűség és kiállás

2021. június 27. – vasárnap:

13.00 Labdarúgó délután a sportpályán

16.00 Csendül a nóta – nótadélután a főtéren

2021. június 28. – hétfő

8.00 Nagyfödémesi „nyolcszázas" – sport délelőtt az iskolák és óvodák részére

15.30 Nagyfödémesi tűzoltók ünnepélyes fogadása

2021. június 29. – kedd:

17.00 Az aktív társadalmi szervezetek és polgári társulások képviselőinek ünnepélyes fogadása

2021. június 30. – szerda:

8.00 Ünnepélyes tanévzáró az alapiskolákban – aktív tanulók és a község első írásos említésének 800. évfordulója alkalmából készített munkák kiértékelése

12.00 Ünnepség az Aranyeső Nyugdíjasklub megalakulásának 40. évfordulója alkalmából

18.00 Kiállítás megnyitó a kultúrházban – helyi képzőművészeink és a község EÍE 800. évfordulójára

19.00 Találkozó Poór Józseffel – „Vitorlással II. Rákóczi Ferenc tiszteletére rendezett emlékúton" – vetítéssel egybekötött élménybeszámoló

2021. július 1. – csütörtök:

9.00 50 éves a magyar óvoda – megemlékezés az óvoda udvarán

14.00 Az oktatási intézmények alkalmazottainak ünnepélyes fogadása

18.00 „Csak akkor lesz jövő, ha tiszteled a múltat"– a Csemadok irodalmi színpadának műsora a község EÍE 800. évfordulója alkalmából

19.00 Koszorúzás a kitelepítettek emlékére a római-katolikus templomnál elhelyezett emléktáblánál

19.30 Boldiš Arnold orgonakoncertje a Kálvária udvarán

2021. július 2. – péntek

15.00 Képviselőtestület ünnepi ülése a község EÍE 800. évfordulója alkalmából

17.00 A község EÍE 800. alkalmából készült emlékmű leleplezése

19.00 Kuttyomfitty Társulat fellépése – Kukorica Jancsi, a vitéz

20.00 Az „MT FAMILY" táncegyüttes fellépése

21.00 A Kormorán együttes koncertje a község főterén

21.00 Diszkó a Kékgyöngy fürdőn a fiatalok részére

2021. július 3. – szombat

9.00 Bográcsfőző verseny

10.00 Vidám gyermek délelőtt

10.00 Jó ebédhez szól a nóta – Mezei Ernő népi zenekarával és a nótaénekesekkel

Gizka Óňová, énekesnő és musicalszínésznő fellépése

12.30 A főzőverseny kiértékelése

16.00 A legkisebbjeink fellépése

16.30 40 éves a „Veľkoúľančanka" fúvószenekar

17.00 Mi is itt vagyunk – helyi énekesek fellépése

19.00 Jó Laci betyár fellépése

20.00 Duo Jamaha fellépése

21.00 Tajti Viktor fellépése

22.00 Utcabál

A műsorváltozás joba fenntartva!

Spoločenská rubrika – Társasági rovat

Naše novorodeniatka
Újszülötteink

Marec 2021

Oliver Panenka
Matúš Šafárik
Peter Vrábel
Hanna Némethová
Ondrej Boldiš
Matias Michal Hrádela

Apríl 2021

Alžbeta Šuranová
Lilien Matlohová
Leyla Červenáková
Alex Brusnický
Matiáš Porubský

Máj 2021

Gabriel Németh
Martin Csontoš
Dominik Bachratý
Tamara Turcseková
Hana Viteková
Dominika Kováčiková
Noel Nagy
Artur Chudý

Blahoželáme – Gratulálunk!

FOTO: TIBOR BUBENÍK

Rozlúčili sme sa
Elbúcsúztunk

Marec 2021

Erika Csánó Lovászová *	**(41)**
Ing. Ladislav Grell	**(70)**
Zuzana Gömöriová	**(78)**
Jozef Hariš	**(70)**
Ladislav Németh	**(63)**

Apríl 2021

Vladimír Zubek	**(65)**
Rudolf Fecske	**(80)**
Jozef Kevežda	**(66)**
Jozef Lehoczki	**(81)**
Zuzana Tornyaiová	**(78)**
Róbert Wild	**(50)**

Máj 2021

Mária Patócsová	**(82)**
Helena Manczalová	**(79)**
Michal Sebők	**(72)**

Česť ich pamiatke! – Tisztelet emléküknek!

(* BÝVALÝ OBČAN OBCE – VOLT LAKOSUNK)

Manželstvo uzavreli vo Veľkých Úľanoch
Nagyfödémesen kötöttek házasságot

Marec 2021

František Vincze – Elvíra Sláviková

Apríl 2021

Marek Tabaček – Mgr. Marcela Urbanová
Tibor Kertész – Olena Dudish

Máj 2021

Csaba Pozsonyi – Klaudia Tejediová

(ÚDAJE Z MATRIČNÉHO ÚRADU OBCE A HELYI ANYAKÖNYVI HIVATAL ADATAI)

PORIADKOVÁ SLUŽBA OBCE – 0910 97 97 97 – A KÖZSÉG RENDFENNTARTÓ EGYSÉGE

Veľkoúľanský obzor – Nagyfödémesi Láthatár

Vydáva – Kiadja: Obec Veľké Úľany – Nagyfödémes Község, Hlavná 578, 925 22 Veľké Úľany, IČO:00306282. Šéfredaktorka - Főszerkesztő: Alžbeta Szárazová. **Redakčná rada - Szerkesztőbizottság:** Ing. František Gőgh, DBA, Ľudovít Hanzel, Mgr. Edita Katonová, Ing. Andrej Kaprinay, Mgr. Kristína Kovácsová, PaedDr. Iveta Manová, Zoltán Máriš, Mgr. Zuzana Metzner, MBA, Tibor Németh, Alžbeta Prágaiová, PaedDr. Monika Snohová, Kristián Sercel, Mgr. Katarína Sztraková, Silvia Šafáriková, Mgr. Gabriela Vajdová. **Evidenčné číslo MK SR:** 3099/09. **Číslo ISSN:** 1338-9319. **Redakcia – Szerkesztőség:** Miestne kultúrne stredisko, Veľké Úľany, **E-mail:** velkoulanskyobzor@centrum.sk, **Tel.:** 0317878197, **web:** www.ulany.sk. Vychádza štvrťročne v náklade 1700 ks – Megjelenik negyedévente 1700 példányban. **Nepredajné – Ingyenes.** Nie všetky uverejnené názory vyjadrujú aj stanoviská redaktorov. A lapban közölt vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztők véleményét. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne skracovať a upravovať príspevky dopisovateľov. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot a tudósítások rövidítésére és szerkesztésére.

DEŇ ZEME 2021

Musíme sa úprimne priznať, že my ľudia venujeme našej Zemi, životnému prostrediu len málo pozornosti. Preto je dobre, že aspoň raz za rok pri príležitosti Dňa Zeme sa zaoberáme otázkou ochrany životného prostredia aj dôkladnejšie. Pamätným Dňom Zeme je 22. apríl. V modernom poňatí ide o ekologicky motivovaný sviatok, upozorňujúci ľudí na dopady ničenia životného prostredia, a zároveň otvára diskusiu o možných riešeniach.

A riešenie sme hľadali aj v našej obci. Dňa 24. apríla v sobotu sa konalo celoobecné jarné upratovanie, do ktorého sa zapojili členovia spoločenských organizácií. Obyvatelia obce upratovali okolie svojich domov. Žiaci základných škôl a deti z materských škôl sa venovali týmto aktivitám už v priebehu týždňa.

Cieľom akcie bolo, čo najdokonalejšie vyčistiť, upratať a skrášliť našu obec. Bolo nám veru smutno, keď sme videli tie hromady odpadu, ktoré sa nám podarilo pomocou poľovníkov a športovcov pozbierať pri cestách.

Môžeme len dúfať, že naše snaženie nebude márne a podarí sa nám udržať poriadok nielen v obci ale aj pri cestách.

Záleží to od nás všetkých!

Text a foto: **Ľudovít Hanzel**

FÖLD NAPJA 2021

Őszintén be kell vallanunk, hogy mi emberek bizony nem szentelünk kellő figyelmet Földünknek. Ezért is nagyon fontos, hogy legalább egy évben egyszer, a Föld napja alkalmából egy kicsit jobban odafigyeljünk a környezetvédelemre. A Föld napját minden év április 22-én ünnepeljük. Modern felfogásban ez egy ökológiailag motivált ünnepet jelent, amely felhívja az emberek figyelmét arra, hogy tegyünk valamit környezetünk védelme érdekében.

Április 24-én a mi községünkben is megpróbáltunk tenni valamit környezetünkért. Sor került a hagyományos tavaszi nagytakarításra, amelybe bekapcsolódtak a község tömegszervezeteinek tagjai. Községünk lakosai pedig a házaik környékét csinosították. Az iskolákban és az óvodákban hét közben foglalkoztak a témával.

A rendezvény célja az volt, hogy kitakarítsuk és szépítsük községünket. Bizony elszomorított bennünket az óriási mennyiségű szemét látványa, amelyet a vadászok és a sportolók a község környékén levő utak mellett összegyűjtöttek.

Most már csak abban bízunk, hogy erőfeszítésünk nem volt hiábavaló és sikerül megtartanunk a rendet nemcsak a község területén, hanem az utak mentén is. De ez mindannyiunktól függ!

Kép és szöveg: **Hanzel Lajos**

DEŇ ZEME – 2021 – FÖLD NAPJA

FOTO: HANZEL LAJOS